

Thematisch Ambtsbericht Ogaden

Datum Oktober 2015

Colofon

Plaats Den Haag

Opgesteld door Directie Sub-Sahara-Afrika

Cluster Ambtsberichten en Terugkeer

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Landeninformatie	5
2.1.1	Somali-regio en Ogaden	5
2.2	Politieke ontwikkelingen	7
2.2.1	Somali-regio	7
2.3	Veiligheidssituatie	9
3	Mensenrechten.....	16
3.1	Juridische context	16
3.1.1	Internationale verdragen en protocollen.....	16
3.1.2	Nationale en regionale wetgeving.....	16
3.2	Toezicht	16
3.3	Naleving en schendingen	19
3.3.1	Persvrijheid en vrijheid van meningsuiting.....	19
3.3.2	Vrijheid van vereniging en vergadering	21
3.3.3	Vrijheid van godsdienst	25
3.3.4	Bewegingsvrijheid	25
3.3.5	Rechtsgang	26
3.3.6	Arrestaties en detentie.....	28
3.3.7	Mishandeling en foltering.....	30
3.3.8	Verdwijningen	31
3.3.9	Buitengerechtelijke executies en moorden	31
3.3.10	Doodstraf	32
3.4	Positie van specifieke groepen.....	32
3.4.1	Vrouwen.....	32
3.4.2	Minderjarigen	37
3.4.3	Etnische groepen	39
4	Migratie	41
4.1	Migratiestromen.....	41
4.2	Binnenlandse ontheemden.....	41
4.3	Opvang vluchtelingen in Ethiopië	42
4.4	Opvang vluchtelingen in de regio	43
4.5	Activiteiten van internationale organisaties	45
4.6	Terugkeer	45
5	Literatuurlijst.....	47

Bijlagen

- I. Afkortingenlijst**
- II. Kaart Ethiopië**
- III. Kaart Somali-regio**

1 Inleiding

In dit thematisch ambtsbericht wordt de situatie in de Ogaden in Ethiopië beschreven voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit deze regio en voor besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Ethiopische asielzoekers afkomstig uit deze regio. De verslagperiode loopt tot en met medio oktober 2015. Het thematisch ambtsbericht Ogaden verschijnt voor het eerst. Het laatste algemeen ambtsbericht Ethiopië is uitgebracht in mei 2013.

Dit ambtsbericht is gebaseerd op informatie van openbare en vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst. Bovendien liggen vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordigers in de regio en een fact finding missie naar Ethiopië aan dit ambtsbericht ten grondslag.

In het ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Daar waar openbare bronnen zijn vermeld, wordt de tekst in veel gevallen ook ondersteund door informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen.

In hoofdstuk twee wordt ingegaan op recente ontwikkelingen op het gebied van politiek en veiligheid in de Ogaden.

In hoofdstuk drie wordt de mensenrechtensituatie in de Ogaden geschetst. Na een korte beschrijving van wettelijke garanties en internationale verdragen waarbij Ethiopië partij is, komen de mogelijkheden van toezicht aan de orde. Daarna volgt de beschrijving van de naleving dan wel schending van enkele klassieke mensenrechten in de Ogaden. Tot slot wordt de positie van specifieke groepen in de Ogaden belicht.

In hoofdstuk vier komen de opvang van vluchtelingen en binnenlandse ontheemden en activiteiten van internationale organisaties, waaronder de UNHCR, in de Ogaden aan de orde.

Opgemerkt zij dat bepaalde informatie wel bekend is voor de gehele Somali-regio maar niet specifiek voor de Ogaden. Dit wordt specifiek vermeld in het ambtsbericht.

2 Landeninformatie

Ethiopië is verdeeld in negen deelstaten of *keelils* (in dit ambtsbericht regio's genoemd), te weten Tigray, Afar, Amhara, Oromia, Benishangul-Gumuz, Gambella, Harar, Southern Nations, Nationalities and Peoples Region (SNNPR) en Somali.¹ Elke regio kent een administratieve indeling in zones, die zijn ingedeeld in *woreda's*. *Woreda's* zijn weer ingedeeld in *kebele's*.

De grondwet legt aanzienlijke uitvoerende en wetgevende bevoegdheden bij de regio's, die elk een eigen constitutie², regering en parlement hebben. Politieke besluitvorming is echter voorbehouden aan de centrale overheid. Nationaal spelen regionale partijen slechts een rol door lid te worden van of zich te affiliëren met één van de huidige politieke coalities.³

Op grond van de grondwet in 1994 heeft elke bevolkingsgroep in Ethiopië het recht op zelfbeschikking, inclusief afscheiding van de Ethiopische staat.⁴

2.1.1 Somali-regio en Ogaden

De Somali-regio (*Somali Regional State*) ligt in het (zuid)oosten van Ethiopië en grenst aan Djibouti, Somalië en Kenia.⁵ De regio bestaat uit negen administratieve zones, te weten Liben, Afder, Shinile, Jijiga, Degehabur, Warder, Korahe, Fik en Gode, en 49 *woreda's*.⁶ De zones Degehabur, Warder, Korahe, Fik en Gode vormen samen de Ogaden.⁷

De Somali-regio is één van de armste deelstaten in Ethiopië. De regio heeft geregeld te maken met droogte, hongersnood en overstromingen. Ongeveer 86% van de bevolking leeft op het platteland en is voor het merendeel (nomadisch) pastoralist (veehouder) of agro-pastoralist (combinatie van landbouw en veehouderij). Het merendeel van de bevolking behoort tot de laagste inkomensklasse. Ook heeft de regio de laagste geletterdheid van Ethiopië.⁸ De regio ligt letterlijk en figuurlijk in de periferie met een slechte infrastructuur. Er is in de regio al decennia lang een diepgeworteld wantrouwen tegen wat de Somali's zien als 'habasha' ofwel de door de Ethiopische 'highlander'⁹ gedomineerde cultuur waardoor de Somali's in de regio een ambivalente relatie hebben met de Ethiopische politiek en de Ethiopische identiteit.¹⁰ In de Ogaden bevinden zich grote olie -en gasvoorraden maar de lokale

¹ Behalve de negen regio's zijn er nog twee administratieve eenheden: de steden Addis Abeba en Dire Dawa.

² De regionale grondwetten, inclusief de bepalingen over mensenrechten, rechtspraak, politieke vrijheden van etnische minderheden, zijn gebaseerd op de federale grondwet.

³ Voor een overzicht van de politieke coalities in Ethiopië wordt verwezen naar bijlage III van het algemeen ambtsbericht Ethiopië van mei 2013.

⁴ Zie: artikel 39 van de grondwet. De grondwet is sinds 22 augustus 1995 van kracht.

⁵ Zie bijlage II (kaart Ethiopië).

⁶ In bronnen worden de namen van de administratieve zones veelal verschillend geschreven, waaronder Liben/Liiban, Afder/Afdheer, Shinile (Sitti), Jijiga (Fafan/Faarfan), Degehabur/Dhagabur (Jerer/Jarar), Wardheer (Dollo), Korahe (Quabridehar), Fik/Fiq/Fiiq (Nogob) en Gode (Shabelle).

⁷ Zie bijlage III (kaart van de Somali-regio).

⁸ Save the Children, *Child Protection in the Somali Region of Ethiopia*, april 2011.

⁹ De term 'highlander' refereert aan vertegenwoordigers van het centrale Ethiopische gezag, met name aan leden van de etnische Tigray.

¹⁰ Human Rights Watch, *Collective Punishment. War Crimes and Crimes against Humanity in the Ogaden area of Ethiopia's Somali Regional State*, juni 2008.

bevolking profiteert hier naar verluidt nauwelijks van.¹¹ Er wordt weliswaar in de regio geïnvesteerd (onder meer in infrastructuur, telecommunicatie en universitair onderwijs), maar vooral in de meer stedelijke gebieden.¹²

Exacte demografische gegevens van de Somali-regio zijn niet voorhanden, maar schattingen gaan uit van 4,5 tot 5,5 miljoen inwoners.¹³ Ruim de helft is jonger dan 18 jaar.¹⁴ Van de Ogaden zijn geen demografische gegevens of schattingen bekend.

De inwoners van de Somali-regio behoren vrijwel allemaal (naar schatting minimaal 95%) tot de Somali's, de op twee na grootste bevolkingsgroep in Ethiopië.¹⁵ De meeste Somali's behoren tot de Darod familieclan. Binnen de Darod familieclan is de Ogadeni clan numeriek de belangrijkste, naar schatting 40% tot 50% van de etnische Somali's behoort tot de Ogadeni clan. De Ogadeni leven voornamelijk in de Ogaden. Binnen de Ogadeni is een groot aantal subclans te onderscheiden, waaronder de Reer Abdullah, Reer Isaak, Makahil, Tolomoge en Bah Gerri. Andere clans en (etnische) groepen in de Somali-regio zijn ondermeer de Marehan, Issa, Garre, Jidwak, Isaaq, Hawiye, Bantu, Sheikhal en Rahaweyn, Majerteen, Gadabursi, Obo, Gurgurra, Gurre, Gherire, Rer-Hasan, Beyaisle, Hawadle, Gabre en Dagodia.¹⁶

De clansamenstelling in de Somali-regio verschilt per zone. Een rapport uit 2013 van de *International Crisis Group* noemt de volgende clans:

Liben is een sterk gemengde zone waar Garre, Dagodia, Gurre, Gabre, Hawadle, Beyaisle en Rer-Hasan wonen.

In Afder is de overgrote meerderheid Ogadeni. Andere clans zijn onder meer de Gherire en Gurre.

In Shinile wonen voornamelijk Issa en Gurgurra.

In Jiiga wonen voornamelijk Jidwak-Absame (nauw verwant aan de Ogadeni) maar ook Obo, Isaaq, Gadabursi en Ogadeni (die elk een district controleren).

In Degehabur is de meerderheid Ogadeni met uitzondering van een groot Isaaq district.

In Wardheer is de meerderheid Ogadeni met uitzondering van enkele Majerteen districten.

In Korahe is de meerderheid Ogadeni.

In Fik is de meerderheid Ogadeni.

In Gode is de meerderheid Ogadeni met uitzondering van de districten Kalafu, West Imey (hier woont een aanzienlijk aantal Bantu's), Mustaiil, en Fer Fer (hier wonen Sheikhal).¹⁷

Het onderscheid tussen Ogadeni en niet-Ogadeni (sub)clans en de historische vrees van veel niet-Ogadeni voor Ogadeni overheersing was traditioneel een belangrijk gegeven in de dynamiek van de Somali-regio, van belang bij de affiliatie met de gewapende oppositie, bij de strijd om de machtsdeling en bij de strategie van de

¹¹ IPS, *Humanitarian Crisis for Ogaden Living Near Ethiopia's Oil Fields*, 23.02.2014.

¹² Vertrouwelijke bronnen.

¹³ Het totaal aantal inwoners van Ethiopië ligt tussen de 90 en 100 miljoen.

¹⁴ Vertrouwelijke bronnen. Bij de volkstelling van 2007 werd het aantal bewoners vastgesteld op iets minder dan 4,5 miljoen. ICG, *Ethiopia: Prospects for Peace in Ogaden*, 06.08.2013. Vertrouwelijke bron.

¹⁵ Somali clans leven zowel in Ethiopië als in Somalië/Somaliland. Zie ook paragraaf 3.3.4.

¹⁶ Human Rights Watch, *Collective Punishment. War Crimes and Crimes against Humanity in the Ogaden area of Ethiopia's Somali Regional State*, juni 2008; ICG, *Ethiopia: Prospects for Peace in Ogaden*, 06.08.2013; Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014; UNPO, *Ogaden Report*, november 2014.

¹⁷ ICG, *Ethiopia: Prospects for Peace in Ogaden*, 06.08.2013.

federale overheid om de oppositie te onderdrukken.¹⁸ Sinds het aantreden van de regionaal president Daud Mohammed (een Ogadeni) in 2007 is dit traditionele onderscheid minder van belang geworden en lopen scheidslijnen soms dwars door subclans heen (zie paragraaf 2.2).¹⁹

De inwoners van de Somali-regio zijn vrijwel allemaal moslim. Volgens een in 2007 gehouden volkstelling beschouwt 98,4 % van de inwoners zich moslim. Slechts 0,6 % noemt zich christen en de resterende 1% hangt een andere of geen godsdienst aan.²⁰

2.2 Politieke ontwikkelingen

Het *Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front* (EPRDF) en de aan haar gelieerde partijen domineren al jaren het politieke landschap in Ethiopië en bezetten sinds oktober 2015 alle 547 zetels in het nationale parlement.²¹ Bij de lokale en gemeenteraadsverkiezingen van 2013 wonnen de EPRDF-gelieerde partijen vrijwel alle zetels (op vijf zetels na). Dit betekent dat het EPRDF tot en met het laagste bestuursniveau, de *kebele*, de bestuurlijke touwtjes stevig in handen heeft.²²

De Ethiopische regering erkent een aantal oppositiebewegingen niet en beticht deze van gewelddadig optreden. Daarom wordt het hen niet toegestaan zich als politieke partij te registreren, en zijn zij daarmee in Ethiopië illegaal.²³ Een aantal partijen en bewegingen die een gewapende strijd voeren, waaronder het *Ogaden National Liberation Front* (ONLF), zijn bovendien door de Ethiopische regering in 2011 aangemerkt als terroristische organisatie.²⁴

De Ethiopische regering consolideerde de afgelopen jaren haar greep op de oppositie, de media en het maatschappelijk middenveld door middel van strenge handhaving van restrictieve wetgeving. Vrijheden werden ingeperkt en oppositieleden en journalisten werden geregeld aangeklaagd op beschuldiging van terrorisme en verraad.²⁵

2.2.1 Somali-regio

Bij de verkiezingen van 1993 kreeg het *Ogaden National Liberation Front* (ONLF) met 70% van de stemmen in de Somali-regio een belangrijke politieke positie. ONLF-kandidaat Abdillah Mohammed Sadi werd de eerste regionale president van de Somali-regio. In maart 1994 nam het regionale parlement het initiatief om met de

¹⁸ Human Rights Watch, *Collective Punishment. War Crimes and Crimes against Humanity in the Ogaden area of Ethiopia's Somali Regional State*, juni 2008.

¹⁹ ICG, *Ethiopia: Prospects for Peace in Ogaden*, 06.08.2013.

²⁰ 28TOOMANY, *Country Profile: FGM in Ethiopia*, oktober 2013.

²¹ Een groot aantal op etnische basis georganiseerde partijen is lid van de EPRDF coalitie. De vier grootste partijen zijn: *Tigray People's Liberation Front* (TPLF), *Oromo People's Democratic Organisation* (OPDO), *Amhara National Democratic Movement* (ANDM) en de *Southern Ethiopia People's Democratic Movement* (SEPD). Ook een aantal regionale partijen is gelieerd aan het EPRDF. Voor een overzicht van partijen en bewegingen in Ethiopië wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Ethiopië van mei 2013.

²² US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*. Vertrouwelijke bron.

²³ Voor een overzicht van illegale partijen en bewegingen wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Ethiopië van mei 2013.

²⁴ Andere partijen en bewegingen die door de Ethiopische regering als terroristische organisaties zijn aangemerkt zijn onder meer het *Oromo Liberation Front* (OLF), *Genbot 7*, *Al-Qaida* en *Al-Shabaab*.

²⁵ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

federale regering te gaan praten over een afscheidingsreferendum. De federale regering reageerde door de regionale regering te ontslaan en de regionale president te arresteren. Het ONLF besloot hierop tot een ondergrondse gewapende strijd tegen de federale regering (zie paragraaf 2.3).²⁶

Niet-Ogadeni politici die de steun van het EPRDF hadden, richtten in 1994 de *Ethiopian Somali Democratic League* (ESDL) op. De ESDL kreeg bij de regionale verkiezingen van 1995 de meerderheid van stemmen en nam het regionaal bestuur over. De legale ONLF-vleugel behield slechts een vijfde van haar oorspronkelijke zetels. In 1998 werd de ESDL vervangen door de *Somali's People's Democratic Party* (SPDP), een verzameling van Ogadeni en niet-Ogadeni politici die loyaal waren aan de EPRDF. Sindsdien bestuurt de EPRDF-gelieerde SPDP als enige partij de Somali-regio. Bij de regionale verkiezingen van 2015 bemachtigde de SPDP alle 273 zetels.²⁷ De huidige regionaal president is Abdi Mohamed Omar (van de Ogaden Reer Abdullah subclan), voormalig hoofd van de *Special Police Forces* (Liyu Police). Abdi Mohamed Omar heeft goede connecties met de EPRDF en het Ethiopische leger en heeft de reputatie een fanatiek tegenstander van het ONLF te zijn.²⁸ Volgens bronnen regeert Abdi Mohamed Omar de Somali-regio met harde hand. Critici en opposanten worden naar verluidt hard aangepakt. Hierbij maakt hij gebruik van de *Special Police Forces* die onder zijn directe verantwoordelijkheid valt. Ook zou Abdi Mohamed Omar zich volgens bronnen schuldig maken aan omkoping, corruptie, cliëntelisme en nepotisme in nauwe samenwerking met elementen uit het Ethiopische leger.²⁹ Volgens bronnen wordt plaatsing van Ethiopisch overheids- en legerpersoneel in de Somali-regio niet gezien als 'hardship', maar eerder als een mogelijkheid om wat 'nevenactiviteiten' te ontplooiën en inkomsten te genereren in de vorm van corruptie en handel in/smokkel van contrabande, wapens en mensen.³⁰ De economische sector in de regio zou grotendeels in handen zijn van vrienden/familieleden van Abdi Mohamed Omar.³¹ De positie van Abdi Mohamed Omar is echter niet onomstreden. Volgens bronnen was er in 2014 sprake van een mislukte poging vanuit de eigen partij om de positie van Abdi Mohamed Ali ter discussie te stellen.³²

Besprekingen ONLF

Na eerdere vergeefse toenaderingspogingen begonnen in september 2012 de eerste formele besprekingen tussen de federale regering en het ONLF. De politieke standpunten van beide partijen liggen ver uit elkaar. Inzet van het ONLF is een referendum over afscheiding terwijl de federale regering niet bereid lijkt tot enige concessie op dit gebied. In oktober 2012 werd de tweede ronde van besprekingen

²⁶ ICG, *Ethiopia: Prospects for Peace in Ogaden*, 06.08.2013; Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014.

²⁷ Ook bij de landelijke verkiezingen van 2015 won de SPDP. Met 24 zetels is de SPDP de tweede partij in het nationale parlement.

²⁸ ICG, *Ethiopia: Prospects for Peace in Ogaden*, 06.08.2013. Vertrouwelijke bronnen.

²⁹ Karamarda Group, *The 2010 Election and the Formidable Cartel in the Somali Region*, 30.03.2010; Karamarda Group, *Political Drama in the Somali Region of Ethiopia*, 26.09.2014; Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014. Vertrouwelijke bronnen.

³⁰ De grens van Ethiopië met haar buurlanden is fluïde en grenspassage en smokkel van goederen en mensen is relatief eenvoudig. Vertrouwelijke bronnen.

³¹ Karamarda Group, *Political Drama in the Somali Region of Ethiopia*, 26.09.2014. Ook gaan veel overheidscontracten naar familieleden van president Abdi Mohamed Omar. Vertrouwelijke bronnen.

³² Vertrouwelijke bronnen. Volgens een andere vertrouwelijke bron zou bij het zaken doen veel afhangen van het (smeer) geld dat je moet betalen of de connectie die je hebt met de heersende elite.

³³ Interne opposanten zouden Abdi Mohamed Ali beschuldigd hebben van corruptie, nepotisme en onconstitutioneel handelen en tevergeefs steun hebben gezocht bij leger en regeringskringen in Addis Abeba. Uiteindelijk zouden de opposanten in de partij zijn vervangen en voor een aantal jaren naar Addis Abeba zijn verbannen. Karamarda Group, *Political Drama in the Somali Region of Ethiopia*, 26 september 2014; Vertrouwelijke bronnen.

vrij abrupt afgebroken vanwege een principiële verschil van mening.³³ In februari 2015 zijn de besprekingen tussen de federale regering en het ONLF weer hervat in Nairobi.³⁴ Volgens verschillende bronnen hebben regionaal president Abdi Mohamed Omar en mogelijk ook het Ethiopische leger (*Eastern Command*) geen belang bij een vredesakkoord vanwege hun belangen in de Somali-regio.³⁵

Volgens analisten is de positie van het ONLF de afgelopen jaren politiek verzwakt. Het ONLF vertegenwoordigt slechts een deel van de bevolking. Hoewel het ONLF pretendeert op te komen voor alle inwoners van de Somali-regio, wordt het ONLF vooral gesteund door Ogadeni (die 40% tot 50% van de bevolking vormen). De steun bij de Ogadeni voor het ONLF zou vooral te vinden zijn onder leden van de subclans Reer Abdullah, Reer Isaak, Makahil en Bah Gerri. Het overgrote deel van de niet-Ogadeni staat afwijzend tegenover de aspiraties van het ONLF. Volgens rapporten van de *International Crisis Group* en het *Rift Valley Institute* zou de steun van Ogadeni voor de strijd van het ONLF de laatste jaren afgenomen zijn. Meer Ogadeni zouden zich afkeren van de strijd van het ONLF en de kant kiezen van de regionale regering. Internationaal zou het ONLF de afgelopen jaren ook (financiële) steun hebben verloren.³⁶

In de Somali-regio hebben clanleiders veel macht en gezag. De belangrijkste clanleiders in de Ogaden hebben naar verluidt de kant van de regionale regering gekozen. Dit brengt allerlei voordelen met zich mee. Deze clanleiders zijn echter niet altijd lid van de SPDP en komen bij het behartigen van de belangen van hun clan soms in aanvaring met de partij/regionale regering. In de regel conformeren zij zich uiteindelijk wel. Sommige (sub)clanleiders steunen het ONLF. De regionale regering pakt hen in de regel niet rechtstreeks aan om clanconflicten te vermijden. Wel kunnen clanleiders door intimidatie en dreiging onder druk worden gezet om zich te conformeren. Volgens een bron zijn er ook voorbeelden van clanleiders die opgepakt zijn vanwege ONLF-sympathieën.³⁷ Binnen Ogadeni (sub)clans kan er zowel steun zijn voor de regionale regering als het ONLF. Zo steunt een deel van de Reer Abdullah subclan de regionale regering en een ander deel steunt het ONLF. Ook zouden (sub)clans geregeld van affiliatie wisselen.³⁸

2.3 Veiligheidssituatie

Sinds 1994 voert het ONLF een gewapende strijd tegen de federale regering en de regeringsstrijdkrachten. De gewapende strijd concentreert zich voornamelijk in de vijf administratieve zones die samen de Ogaden vormen, te weten Degehabur, Wardheer, Korahe, Fik en Gode. De afgelopen 10 jaar vonden volgens het *Rift Valley*

³³ De federale regering eiste dat het ONLF voorafgaande aan de besprekingen de Ethiopische grondwet van 1994 zou accepteren. Het ONLF weigerde dat. ICG, *Ethiopia: Prospects for Peace in Ogaden*, 06.08.2013; Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014.

³⁴ CNN iReport, *Breaking NEWS: Ethiopia and Ogaden Peace Talk Resumes in Nairobi, Kenya*, 11.02.2015.

³⁵ Vertrouwelijke bronnen. Volgens een andere bron zouden intellectuelen en activisten die voorstander waren van de vredesbesprekingen van de regering met het ONLF door personen uit de kring van Abdi Mohamed Omar zijn bedreigd. Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014.

³⁶ ICG, *Ethiopia: Prospects for Peace in Ogaden*, 06.08.2013; Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014; IPS, *Little Hope for an End to Ogaden Conflict*, 13.11.2012.

³⁷ Vertrouwelijke bron.

³⁸ Vertrouwelijke bronnen.

Institute de gewapende confrontaties tussen ONLF en regeringsstrijdkrachten vooral plaats in de zones Degehabur en Korahe.³⁹

Het Ethiopische leger in de Ogaden behoort tot het *Eastern Command* onder leiding van de invloedrijke generaal-majoor Abraham Woldemariam en heeft haar hoofdkwartier in Harar. Harar. Tot 2009 werd het Ethiopische leger vooral ingezet in de strijd tegen het ONLF maar na 2009 werd deze strijd steeds meer overgelaten aan de *Special Police Forces* (SPF). Het *Eastern Command* is sindsdien primair verantwoordelijk voor de bescherming van de grenzen van Ethiopië met Somalië, Kenia en Djibouti. Het *Eastern Command* bestaat uit vier infanteriedivisies die weer zijn onderverdeeld in 9 a 10 regimenten van elk 500 man. De Somali-regio is sterk gemilitariseerd en wordt als buffer gebruikt in de strijd tegen het islamitisch fundamentalisme. Het *Eastern Command* voert vooral tegen *Al-Shabaab* anti-terreur en offensieve operaties uit.⁴⁰

Het ONLF had in de beginjaren weinig slagkracht. Dit veranderde eind jaren negentig. Met behulp van militaire en financiële steun van onder meer Eritrea voerde het ONLF haar aanvallen op het Ethiopische leger op. Behalve regeringsstrijdkrachten werden ook regeringsfunctionarissen en 'highlanders' doelwit van het ONLF. Ook de federale regering intensiverde de strijd. Het *Ogaden Human Rights Committee* (OHRC) documenteerde in de periode tussen 1995 en 2007 2.395 gevallen van buitengerechtelijk executies en moorden, 1.945 gevallen van verkrachting en meer dan 3.000 gevallen van verdwijning, voornamelijk Ogadeni. Veel slachtoffers waren (vermeende) ONLF aanhangers en om die reden aangepakt door de regeringsstrijdkrachten. Hoewel onafhankelijke verificatie niet mogelijk was, is het volgens het *Rift Valley Institute* aannemelijk dat enkele duizenden burgers zijn gedood als direct gevolg van het geweld.⁴¹

De ONLF aanval in april 2007 op een olie-installatie in Abole (Degehabur), waarbij 65 Ethiopiërs en 9 Chinezen werden gedood, had een verdere escalatie van het conflict tot gevolg. De regering koos voor een harde 'anti-terreur' strategie, versterkte haar militaire aanwezigheid en sloot de Ogaden af van de buitenwereld. Bewegingsvrijheid en economische vrijheid werden aan banden gelegd: verschillende bronnen spreken over een handelsembargo en een economische blokkade.⁴² De strijd ging volgens een groot aantal bronnen gepaard met mensenrechtenschendingen, waaronder gedwongen hervestiging, intimidatie en arrestatie, verdwijningen, martelingen en buitengerechtelijke executies.⁴³ Volgens bronnen in een rapport van het *Rift Valley Institute* maakte het Ethiopische leger zich schuldig aan onder meer het vermoorden van burgers als vergelding voor ONLF-aanvallen of als manier om burgers te ontmoedigen het ONLF te steunen; het dwingen van dorpsbewoners om ONLF-strijders en andere 'anti-vrede' elementen te verraden; het dwingen van individuen om als informant op te treden; het

³⁹ Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014.

⁴⁰ Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014. Vertrouwelijke bron.

⁴¹ Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014.

⁴² Human Rights Watch, *Collective Punishment. War Crimes and Crimes against Humanity in the Ogaden area of Ethiopia's Somali Regional State*, juni 2008; UNPO, *Ogaden Report*, november 2014; UNPO, *Ogaden: Demand for Humanitarian Support and UN Fact-Finding Mission*, 03.10.2014; www.genocidewatch.org/ethiopia.html.

⁴³ Human Rights Watch, *Collective Punishment. War Crimes and Crimes against Humanity in the Ogaden area of Ethiopia's Somali Regional State*, juni 2008; Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014. Vertrouwelijke bronnen.

arresteren, verhoren en martelen van duizenden Ogadeni die verdacht werden van het steunen van het ONLF; het vragen van steekpenningen voor de vrijlating van burgergevangenen; het verkrachten van vrouwen en kinderen, het doden van ONLF-strijders en het publiekelijk tentoonstellen van hun lichamen; het (gedwongen) verplaatsen van dorpsbewoners; het intimideren van traditionele leiders, ambtenaren en handelaren; en het afsluiten van dorpen en steden van voedselvoorziening.⁴⁴ Volgens *Human Rights Watch* maakten zowel het Ethiopische leger als het ONLF zich schuldig aan oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid.⁴⁵

In 2009 veranderde de federale regering van strategie. Er werd een paramilitaire *Special Police Forces* (SPF/*Liyu Police*) opgericht onder leiding van (de latere regionaal president) Abdi Mohamed Omar. De wettelijke status van de *Special Police Forces* is onduidelijk maar uniformen, wapens en salarissen zouden via de regionale autoriteiten door de Ethiopische regering worden geleverd. De *Special Police Forces* is voornamelijk actief in Jijiga⁴⁶ en de Ogaden en minder in de rest van de Somali-regio. Volgens diverse bronnen voert de *Special Police Forces* soms ook acties uit buiten de regio en net over de grens in het buitenland (Kenia en Somalië). Leden van de *Special Police Forces* worden lokaal geworven.⁴⁷ Veel rekruten zijn jonge nomadische Ogadeni met weinig opleiding en training. Leden van de Reer Abdullah clan (van Abdi Mohamed Omar) vervullen belangrijke posities binnen de *Special Police Forces*. Redenen om zich aan te sluiten bij de *Special Police Forces* zijn onder meer: geld, aanzien en clanloyaliteit. Volgens een bron komt het ook voor dat jonge Ogadeni zich aansluiten om zo hun eigen familie veiligheid te verschaffen tegen de *Special Police Forces*.⁴⁸ Jaarlijks worden nieuwe troepen geworven en getraind. Geen enkele geraadpleegde bron is bekend met gedwongen rekrutering. De *Special Police Forces* heeft steeds meer de plaats ingenomen van het Ethiopische leger in de strijd tegen het ONLF en haar sympathisanten. Aangezien de meerderheid van de *Special Police Forces* afkomstig is uit dezelfde Ogadeni subclans als de ONLF-strijders, heeft de strijd ook meer een inter-clan karakter gekregen. Schattingen van het aantal *Special Polices Forces* manschappen lopen uiteen van 8.000 tot 40.000.⁴⁹

Bronnen berichtten over wreedheden en mensenrechtenschendingen van de *Special Police Forces* tegen burgers, al dan niet onder invloed van drank en drugs. Zo berichtte *Human Rights Watch* in maart 2012 over een incident waarbij de *Special Police Forces* tien burgers buitengerechtelijk executeerde. De *Special Police Forces* zou zich aan tientallen soortgelijke executies hebben schuldig gemaakt. Straffeloosheid is een groot probleem. De *Special Police Forces* opereert als paramilitaire organisatie feitelijk buiten de wet zonder enige controle. Er is nog geen enkel lid van de *Special Police Forces* strafrechtelijk vervolgd voor gepleegde wreedheden en mensenrechtenschendingen.⁵⁰

⁴⁴ Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014.

⁴⁵ Human Rights Watch, *Collective Punishment. War Crimes and Crimes against Humanity in the Ogaden area of Ethiopia's Somali Regional State*, juni 2008.

⁴⁶ Jijiga is de machtsbasis van regionaal president Abdi Mohamed Omar. Naar verluidt bevinden zich grote aantallen *Special Police Forces* in Jijiga. Vertrouwelijke bronnen.

⁴⁷ Vertrouwelijke bronnen.

⁴⁸ Vertrouwelijke bron.

⁴⁹ ICG, *Ethiopia: Prospects for Peace in Ogaden*, 06.08.2013; Human Rights Watch, *Ethiopia: 'Special Police' execute 10*, 28.05.2012. Vertrouwelijke bronnen.

⁵⁰ Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014; ICG, *Ethiopia: Prospects for Peace in Ogaden*, 06.08.2013; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; UK Foreign and Commonwealth Office: *Human Rights and Democracy Report 2013 – Country Case study: Ethiopia – justice and treatment in detention*, 10.04.2014. Vertrouwelijke bronnen.

In de Ogaden controleren regeringsstrijdkrachten de steden en het ONLF houdt zich schuil op het platteland. Het ONLF bestaat grotendeels uit kleine groepen strijders die zich te voet en met lichte wapens verplaatsen. Zij kunnen gemakkelijk opgaan in de lokale bevolking. Het ONLF voerde de afgelopen jaren *hit-and-run* aanvallen uit op militaire konvooien en soms ook op steden maar was niet in staat om gebieden of steden permanent in bezit te houden. Volgens bronnen maakten zij zich ook schuldig aan bedreigingen, afpersingen en buitengerechtigde executies en pleegden zij aanslagen. Het geweld van het ONLF was voornamelijk gericht tegen regeringsfunctionarissen en de *Special Police Forces*.⁵¹

Volgens analisten en bronnen is het ONLF de laatste jaren militair verzwakt onder meer vanwege afgenomen steun van Eritrea en de succesvolle 'anti-terreur' van de *Special Police Forces*. Ook zouden ONLF-strijders soms om pragmatische redenen overstappen naar de *Special Police Forces*. Volgens de Ethiopische regering is de omvang van het ONLF gereduceerd tot een paar honderd strijders. Andere bronnen noemen echter aantallen van enkele duizenden tot 20.000 strijders.⁵² Hoewel niet zo sterk meer als enkele jaren geleden, vormt het ONLF nog steeds een dreiging voor de regeringsstrijdkrachten door haar guerilla-achtige manier van optreden.⁵³ Bronnen verschillen van mening over de steun bij de bevolking van de Ogaden voor het ONLF.⁵⁴

Het ONLF beschikt over bases in de Ogaden maar volgens verschillende bronnen ook over bases in de omliggende landen, zoals Kenia en Somalië.⁵⁵ Volgens een rapport van *Rift Valley Institute* zou het ONLF als gevolg van de offensieve activiteiten van de *Special Police Forces* veel van haar strijders hebben teruggetrokken naar het gebied rond Garissa en de vluchtelingenkampen (zoals Dadaab) in Kenia.⁵⁶ Volgens een VN-rapport zou het ONLF in 2013 de beslissing hebben genomen bases te verplaatsen naar door *Al-Shabaab* gecontroleerd gebied in Somalië. ONLF en *Al-Shabaab* zouden uit pragmatische overwegingen een zekere vorm van (logistieke) samenwerking hebben afgesproken, waardoor het ONLF zich makkelijker door Somalië zou kunnen bewegen. Op haar beurt zou *Al-Shabaab* gebruik maken van logistieke steun van het ONLF bij operaties in het grensgebied tussen Ethiopië en Somalië.⁵⁷ Andere bronnen ontkennen echter deze samenwerking en berichten dat ONLF juist tegen *Al-Shabaab* strijdt.⁵⁸

Volgens *Amnesty International* is de laatste jaren sprake van veelal incidentele en kleinschalige gevechten tussen ONLF en regeringsstrijdkrachten.⁵⁹ *US Department of State* bericht ook over gevechten 'hier en daar'.⁶⁰ Volgens de aan het ONLF verbonden *OgadenToday* zijn er echter vrijwel dagelijks gevechten tussen ONLF en

⁵¹ Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014. Vertrouwelijke bronnen.

⁵² Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014. Vertrouwelijke bronnen.

⁵³ Vertrouwelijke bron.

⁵⁴ Vertrouwelijke bronnen.

⁵⁵ Vertrouwelijke bronnen.

⁵⁶ Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014.

⁵⁷ UN SC, *Letter dated 10 October 2014 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea addressed to the President of the Security Council*, S/2014/727, 13.10.2014.

⁵⁸ Vertrouwelijke bronnen.

⁵⁹ Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*.

⁶⁰ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

regeringsstrijdkrachten.⁶¹ Ook de in Ethiopië geraadpleegde bronnen berichten zeer verschillend over de intensiteit van het conflict. Sommige bronnen spreken van één gevecht in de twee maanden, anderen van meerdere gevechten per week. De gevechten lijken zich te concentreren in de zones Gode, Korahe en Degehabur.⁶² Het is echter onmogelijk om gedetailleerde, onafhankelijke en betrouwbare informatie te verkrijgen over de operaties van de *Special Police Forces* en de frequentie en intensiteit van gevechten tussen de *Special Police Forces* en het ONLF. Er worden geen onafhankelijke media en mensenrechtenrapporteurs toegelaten tot het gebied en humanitaire hulporganisaties zijn erg terughoudend in het rapporteren over het conflict.⁶³ De federale regering en het ONLF zelf geven tegenstrijdige berichten uit over gevechten en aantallen doden. ONLF claimt in de periode 2007 tot 2013 ongeveer 3.350 regeringsstrijdkrachten te hebben gedood maar deze cijfers kunnen niet worden geverifieerd. De federale regering claimt in dezelfde periode ongeveer 560 ONLF-strijders te hebben gedood.⁶⁴ Volgens een bron overdrijft de Ethiopische regering geregeld de veiligheidsrisico's om pottenkijkers buiten de deur te houden.⁶⁵ Ook zouden volgens bronnen geweldsincidenten vaak worden uitvergroot en al snel gekoppeld worden aan het ONLF.⁶⁶

Geweld in de Ogaden is niet alleen verbonden aan het conflict met het ONLF. Er is ook sprake van conflicten tussen (sub)clans (zie paragraaf 3.4.3). Bemoeienis door de regering kan daarbij leiden tot escalatie. Vaak is onduidelijk wie nu precies de strijdende partijen zijn.⁶⁷ Er waren ook berichten van gewapende confrontaties tussen clanmilities en de *Special Police Forces*. Zo begon in mei 2015 de Haber-gidir clan een hevig offensief tegen de *Special Police Forces* bij Lamma-Bar in Korahe als wraakactie voor een eerder geweldsincident met een clanlid als slachtoffer. Bij dit offensief zouden bijna 100 doden zijn gevallen.⁶⁸

Evenals in andere delen van Ethiopië zijn er in de Ogaden lokale milities actief die functioneren als dorpswacht. Deze staan veelal aan de kant van de regering. Vaak worden zij niet betaald maar wel voorzien van wapens en/of uniformen door de regering. Ze zijn naar verluidt de ogen en oren van de partij en rapporteren aan de *Special Police Forces*. Er zijn ook andere milities actief, bijvoorbeeld in dienst van zakenmensen. Deze milities verhuren zich voor geld.⁶⁹

De meeste bronnen beschouwen de Ogaden geheel of gedeeltelijk (met name de zones Fik, Degehabur en Korahe) als onveilig, niet alleen in verband met clangeweld en activiteiten van de *Special Police Forces* en het ONLF, maar ook vanwege lokaal banditisme, smokkel (van wapens, mensen en contrabande), rechteloosheid en de grote hoeveelheid wapens die er in omloop zijn. Ook de 'spil over' van de

⁶¹ Zie bijvoorbeeld OgadenToday, *Ethiopia: ONLF and Ethiopian Soldiers Clash in Ogaden Region*, 27.02.2015; OgadenToday, *Jijiga, Ogaden: Rebels capture Ethiopian allied fighters after fighting in southeast Ogaden region*, 30.05.2015; OgadenToday, *Ethiopia: Separatist rebels step up the fight for Independence*, 15.06.2015; OgadenToday, *23 Ethiopian soldiers killed in a heavy fighting between ONLF and Ethiopian soldiers*, 03.08.2015; OgadenToday, *Reports: Chinese engineer killed in Ogaden after ONLF attack*, 22.08.2015; OgadenToday, *Addis Ababa worried by resumption of ONLF attacks*, 31.08.2015.

⁶² Vertrouwelijke bronnen.

⁶³ Vertrouwelijke bronnen. De Ethiopische mensenrechtencommissie (EHRG) is wel aanwezig in de Somali-regio (Jijiga) maar heeft een beperkt mandaat en bronnen twijfelen over de onafhankelijkheid, transparantie en effectiviteit van de commissie. Zie paragraaf 3.2.

⁶⁴ Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014.

⁶⁵ Vertrouwelijke bron.

⁶⁶ Vertrouwelijke bronnen.

⁶⁷ Vertrouwelijke bronnen.

⁶⁸ Vertrouwelijke bronnen.

⁶⁹ Vertrouwelijke bronnen.

burgeroorlog in Somalië maakt de situatie er niet veiliger op.⁷⁰ Volgens bronnen is *Al-Shabaab* actief in het grensgebied van Ethiopië met Somalië en infiltreert soms kortstondig in Ethiopië. Het Ethiopische leger, dat deels onder het mandaat van de *African Union Mission in Somalia* (AMISOM) opereert en de *Special Police Forces* voeren anti-terreur –en offensieve operaties uit tegen *Al-Shabaab*, ook op Somalisch grondgebied.⁷¹ Een aantal bronnen is daarentegen van mening dat de Ogaden, al dan niet dankzij het robuuste optreden van de *Special Police Forces*, de laatste jaren veiliger is geworden.⁷²

Burgerbevolking

Hoewel gevechten tussen het ONLF en het Ethiopische leger, inclusief SPF/milities, veelal buiten de steden en dorpen plaatsvinden, werd de burgerbevolking op verschillende manieren het slachtoffer van de gewapende strijd in de Ogaden. Zo kwamen burgers onbedoeld in gevechten terecht en werden burgers soms gedwongen zich elders in de regio te vestigen. De meeste bronnen berichtten dat regeringsstrijdkrachten, met name de *Special Police Forces*, zich op grote schaal schuldig maakten aan mensenrechtenschendingen en criminaliteit. Het ging hierbij om onder meer om berichten van seksueel geweld, verkrachting, mishandeling, marteling, kidnapping, beroving, afpersing, willekeurige arrestatie en detentie, deportatie, plundering, vernietiging van dorpen, oogsten en watervoorraden, buitengerechtigde executies en moord. De mensenrechtenschendingen waren volgens internationale mensenrechtenorganisaties en andere bronnen onderdeel van de anti-terreurecampagne van de Ethiopische regering en vonden plaats in een context van volledige straffeloosheid.⁷³ *Genocide Watch* spreekt zelfs over een genocide campagne tegen de Ogadeni.⁷⁴ Een aantal bronnen bevestigt schending van mensenrechten door de *Special Police Forces* maar zijn ofwel niet bekend met de schaal waarop de mensenrechten werden geschonden dan wel geven aan dat het niveau van mensenrechtenschendingen de laatste jaren is afgenomen.⁷⁵ Sommige bronnen geven aan dat grootschalige incidenten, zoals het platbranden van dorpen of oogsten de laatste jaren niet meer is voorgekomen.⁷⁶

Vrijwel alle bronnen geven aan dat het geweld van de *Special Police Forces* willekeurig is. De *Special Police Forces* zijn weliswaar op zoek naar ONLF-strijders en sympathisanten maar iedere burger kan zomaar zonder reden beschuldigd worden van banden met het ONLF en slachtoffer worden van geweld door de *Special Police Forces*.⁷⁷ Een enkele bron geeft aan dat clans die het ONLF het meeste steunen

⁷⁰ Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia*, 2014. Vertrouwelijke bronnen.

⁷¹ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*. Vertrouwelijke bronnen.

⁷² Vertrouwelijke bronnen.

⁷³ UK Foreign and Commonwealth Office: *Human Rights and Democracy Report 2013 – Country Case study: Ethiopia – justice and treatment in detention*, 10.04.2014; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; Human Rights Watch, *Ethiopia: Updated Submission for the Universal Periodic Review*, 04.04.2014; IPS, *Humanitarian Crisis for Ogaden Living Near Ethiopia's Oil Fields*, 23.02.2014; The Guardian, *UK tinders to train Ethiopian paramilitaries accused of abuses*, 10.01.2013; Graham Peebles, *State Terrorism in Ogaden, Ethiopia*, in Counterpunch 9-11 januari 2015; Qorahay Media, *The Risk of Press Freedom in Ogaden*, 2015; Graham Peebles, *Ethiopian Persecution, Threats and Kidnapping*, in Ethiopian Review 01.03.2014; Ogaden Online, *Rotting Bones of Disappeared Women Found*, 09.10.2015; Ogaden Online: *9 year old girl and 7 year old boy gang raped*, 27.03.2014; Ogaden Online, *Civilian Detentions and Looting reported in Karin bilcile Village*, 15.03.2014; Ogaden Online, *Civilians detained in Galaalshe and Fardhiig towns*, 08.03.2014; OgadenToday, *ONLF Statement regarding the Genocide in the villages along the Ogaden and Somalia Border*, 01.06.2015; Graham Peebles, *The Pain of the Ogaden Somali People*, in Counterpunch 22 – 24 maart 2013. Vertrouwelijke bronnen.

⁷⁴ Genocide Watch refereert hierbij aan systematische aanvallen op, intimidatie, verkrachting, detentie en deportatie van Ogadeni burgers door regeringsstrijdkrachten. www.genocidewatch.org/ethiopia.html.

⁷⁵ Vertrouwelijke bronnen.

⁷⁶ Vertrouwelijke bronnen.

⁷⁷ Vertrouwelijke bronnen.

relatief meer risico lopen.⁷⁸ Ook landmijnen vormden in de Somali-regio een veiligheidsrisico. Volgens bronnen richt het geweld van het ONLF zich primair tegen de *Special Police Forces* en aanhangers van de centrale en regionale regering en vindt er geen willekeurig geweld van het ONLF plaats tegen burgers.⁷⁹

Somalië

Ethiopië is zowel politiek als militair altijd sterk betrokken geweest bij het conflict in Somalië. Sinds de Ogaden-oorlog (1977-1978) is Ethiopië beducht voor de risico's van islamitisch fundamentalisme in Somalië. De Ethiopische regering beschouwt de instabiliteit in Somalië als een bedreiging voor de nationale veiligheid en handhaaft een sterke militaire presentie langs de grens met Somalië om eventuele infiltratie van extremisten in Ethiopië te voorkomen. Geregeld worden van extremisme verdachte personen opgepakt in het grensgebied.⁸⁰ Ook vinden er volgens een bericht in het grensgebied soms gevechten plaats tussen Ethiopische strijdkrachten en Somalische milities.⁸¹ Ethiopië is al jarenlang militair actief in Somalië in de vorm van anti-terreur operaties en offensieve operaties tegen *Al-Shabaab* in Zuid- en Centraal-Somalië. Sinds begin 2014 levert Ethiopië ook troepen aan de *African Union Mission in Somalia* (AMISOM).⁸²

Eritrea

De Ethiopische regering beschuldigt Eritrea dat het steun levert aan het ONLF in de vorm van onder meer inlichtingen, wapens en logistieke ondersteuning.⁸³ Volgens het rapport van de *UN Somalia and Eritrea Monitoring Group* van oktober 2014 continueerde Eritrea haar logistieke en financiële steun aan het ONLF en faciliteerde Eritrea in augustus 2013 een ONLF-conferentie in Asmara.⁸⁴

⁷⁸ Vertrouwelijke bronnen.

⁷⁹ Vertrouwelijke bronnen.

⁸⁰ Vertrouwelijke bron.

⁸¹ OgadenToday, *At least 50 killed in clashes between Somali, Ethiopian militias on border*, 03.06.2015.

⁸² Vertrouwelijke bron.

⁸³ Vertrouwelijke bron.

⁸⁴ UN SC, *Letter dated 10 October 2014 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea addressed to the President of the Security Council, S/2014/727*, 13.10.2014. Het rapport is echter niet onomstreden. Verschillende bronnen zetten vraagtekens bij de conclusies uit het rapport. Vertrouwelijke bron.

3 Mensenrechten

3.1 Juridische context

3.1.1 *Internationale verdragen en protocollen*

Ethiopië is partij bij diverse belangrijke internationale mensenrechtenverdragen, waaronder het VN-Vluchtelingenverdrag van Genève van 1951⁸⁵ en het bijbehorende Protocol van 1967.⁸⁶ Voor een overzicht van de internationale mensenrechtenverdragen waar Ethiopië partij bij is, wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Ethiopië van mei 2013. Sindsdien ondertekende Ethiopië ook het Optioneel Protocol bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind betreffende de Betrokkenheid van Kinderen bij Gewapende Conflicten en het Optioneel Protocol bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind betreffende de Verkoop van Kinderen, Kinderprostitutie en Kinderpornografie.⁸⁷ Ethiopië is geen partij bij het Verdrag van Rome inzake het Internationaal Strafhof.⁸⁸

3.1.2 *Nationale en regionale wetgeving*

De Ethiopische grondwet voorziet in de bescherming van de meeste fundamentele rechten en vrijheden. Zo zijn in hoofdstuk drie van de nationale grondwet waarborgen voor de belangrijkste mensenrechten en democratische rechten opgenomen.⁸⁹ Ook de regionale grondwet van de Somali-regio bevat bepalingen inzake vrijheden en rechten van individuen en (etnische) minderheden.⁹⁰

3.2 Toezicht

Nationaal

Ethiopië kent een nationale ombudsman en een nationale mensenrechtencommissie.⁹¹ De ombudsman ziet toe op goed bestuur en op het transparant functioneren van de overheid. Van september 2011 tot september 2012 ontving de ombudsman 2.094 klachten, voornamelijk met betrekking tot eigendomskwesaties, huisvesting, sociale zekerheid en arbeidsrecht. Daarvan werden er 784 onderzocht en de rest op andere wijze afgehandeld.⁹²

Het mandaat van de mensenrechtencommissie *Ethiopian Human Rights Commission* (EHRC) omvat het bevorderen van mensenrechten in brede zin, onder meer door het onderzoeken van mensenrechtenschendingen. Daarnaast neemt de commissie individuele klachten van mensenrechtenschendingen in behandeling. De EHRC

⁸⁵ Geratificeerd op 10 november 1969.

⁸⁶ Ibidem.

⁸⁷ Zie: <http://indicators.ohchr.org>

⁸⁸ Zie: <http://www.icc-cpi.int/Menus/ASP/states+parties>

⁸⁹ Zie artikel 14 t/m 44 van de grondwet.

⁹⁰ <http://chilot.me/2012/02/09/revised-constitutions-of-regional-states/somali-national-regional-state-constitution>.

⁹¹ Zie artikel 55, lid 14 en 15 van de grondwet. De ombudsman en de mensenrechtencommissie zijn verantwoording schuldig aan het parlement en moeten jaarlijks rapporteren. Zie: <http://ehrc.org.et/> en <http://ethombudsman.org>. Ethiopië heeft daarnaast een aparte ombudsman en mensenrechtencommissaris voor vrouwen en kinderen.

⁹² US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

rapporteert vertrouwelijk aan het Ethiopische parlement.⁹³ In 2013/2014 ontving de EHRC 1.037 klachten en handelde 134 klachten af.⁹⁴ In 2012 begon de EHRC een onderzoek naar de situatie in een honderdtal detentiecentra, hetgeen naar verluidt resulteerde in een kritisch rapport.⁹⁵ Naast de landelijke EHRC zijn er ook regionale EHRC's actief, waaronder in de Somali-regio.⁹⁶ Bronnen zetten echter vraagtekens bij de onafhankelijkheid, de transparantie en de effectiviteit van de ombudsman en de mensenrechtencommissie.⁹⁷

In Ethiopië zijn slechts enkele nationale ngo's die zich actief bezig houden met mensenrechten. Als gevolg van de invoering van de CSO-wet in 2009 (zie paragraaf 3.3.2) hebben veel ngo's mensenrechten uit hun mandaat gehaald of hun activiteiten op het gebied van mensenrechten drastisch teruggebracht. Een aantal ngo's heeft de activiteiten geheel gestaakt. De Ethiopische autoriteiten houden de activiteiten van mensenrechtenorganisaties nauwlettend in de gaten. Mensenrechtenorganisaties zijn over het algemeen zeer terughoudend met het rapporteren over mensenrechtenschendingen uit angst programma's te moeten beëindigen.⁹⁸

Internationaal

De Ethiopische regering staat wantrouwend tegenover internationale waarnemers en internationale mensenrechtenorganisaties. Er zijn de afgelopen jaren geen bezoeken van mensenrechtenrapporteurs geweest en Ethiopië heeft geen *standing invitations* verleend aan Speciale Rapporteurs van de VN (ondanks het feit dat Ethiopië de zes belangrijkste mensenrechtenverdragen heeft ondertekend).⁹⁹ Tijdens de *Universal Periodic Review* (UPR) in 2014 heeft Ethiopië toegezegd opnieuw VN-rapporteurs toe te zullen laten. Ook de staatsgecontroleerde media berichten kritisch over internationale mensenrechtenorganisaties. Sommige personen vreesden voor represailles als zij contact hadden met ngo's of vertegenwoordigers van buitenlandse regeringen die onderzoek deden naar beschuldigingen van misstanden.¹⁰⁰ In 2013 versoepelde de Ethiopische regering de toegang van ICRC tot gevangenis en politiebureaus (met uitzondering van de Somali-regio).¹⁰¹ *Amnesty International* en *Human Rights Watch* hebben sinds enkele jaren geen toegang tot Ethiopië. Dit heeft gevolgen voor de onderzoeksmogelijkheden van deze organisaties, die zich nu veelal baseren op bronnen buiten Ethiopië. De Ethiopische overheid, die zelf verantwoordelijk is voor dit toegangsverbod, betitelt de berichtgeving van deze organisaties veelal als bevooroordeeld en ziet de organisaties als een spreekbuis voor de oppositie.¹⁰²

⁹³ Vertrouwelijke bron.

⁹⁴ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

⁹⁵ Sudan Tribune, *Ethiopia Human Rights Commission set to investigate detention facilities*, 18 september 2012. Vertrouwelijke bron.

⁹⁶ Vertrouwelijke bron.

⁹⁷ HRW, *World Report 2012: Ethiopia*, 22 januari 2012; U.S. Department of State, *2012 Country Reports on Human Rights Practices - Ethiopia*, 19 april 2013. Vertrouwelijke bronnen.

⁹⁸ HRW, *World Report 2012: Ethiopia*, 22 januari 2012; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Human Rights Watch, *Ethiopia: Updated Submission for the Universal Periodic Review*, 04.04.2014. Vertrouwelijke bron.

⁹⁹ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*. Een *standing invitation* houdt in dat een land zich openstelt om in principe ieder moment rapporteurs toe te laten. Een aantal verzoeken van speciale rapporteurs staat al jarenlang uit, onder meer het verzoek van de speciale rapporteur inzake marteling. <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/CountryvisitsA-E.aspx>

¹⁰⁰ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*. Vertrouwelijke bron.

¹⁰¹ ICRC, *Annual Reports 2013 en 2014*. Zie: <http://www.icrc.org>.

¹⁰² Vertrouwelijke bron.

Ogaden

De afgelopen jaren waren er volgens *Amnesty International* en *Human Rights Watch* vele berichten van ernstige mensenrechtenschendingen in de Ogaden door regeringsstrijdkrachten, met name door de *Special Police Forces*. Het ging hierbij onder meer om willekeurige arrestaties en detenties van burgers verdacht van steun aan het ONLF, buitengerechterlijke executies, mishandeling en marteling van gevangenen, verkrachtingen van burgers en verwoesting van dorpen. Deze mensenrechtenschendingen waren volgens de mensenrechtenorganisaties integraal onderdeel van een anti-terreurecampagne van de Ethiopische regering en vonden plaats in een context van volledige straffeloosheid. De *Special Police Forces* vormden door hun intimiderende en wrede optreden een belangrijke bron van angst in de regio.¹⁰³

De Ethiopische strijdkrachten en paramilitaire troepen kunnen volgens internationale mensenrechtenorganisaties in de Ogaden ongehinderd hun gang gaan en worden niet bestraft of strafrechtelijk vervolgd voor hun misdaden. Volgens hen is de afgelopen jaren geen enkele misdaad in de Ogaden serieus onderzocht, ontkent de Ethiopische regering categorisch beschuldigingen van ernstige mensenrechtenschendingen en doet deze af als onbetrouwbaar of politiek gemotiveerd. Naar aanleiding van ernstige beschuldigingen in 2007 van *Human Rights Watch* van gepleegde oorlogsmisdaden in de Ogaden, stelde de Ethiopische regering in 2008 een onderzoek in maar volgens *Human Rights Watch* schoot dit onderzoek ernstig tekort en had het geen enkele consequentie.¹⁰⁴

Onafhankelijk onderzoek in de Ogaden naar mensenrechtenschendingen is tot op heden niet mogelijk gebleken. Het is onmogelijk om berichten van mensenrechtenschendingen ter plekke te verifiëren. Sinds de escalatie van de gewapende strijd in 2007 is de toegang tot de regio voor onafhankelijke media en mensenrechtenorganisaties geheel aan banden gelegd. In juli 2011 werden twee Zweedse journalisten die het gebied in gingen om een reportage te maken gearresteerd en veroordeeld tot 11 jaar gevangenisstraf (zie ook paragraaf 3.3.1). Veel berichten van mensenrechtenschendingen in de Ogaden komen van vluchtelingen die het gebied ontvlucht zijn. De Ethiopische regering beperkt de toegang tot de Ogaden naar eigen zeggen vanwege veiligheidsrisico's. Volgens mensenrechtenorganisaties beperkt de Ethiopische regering echter de toegang om monitoring van militaire operaties en eventuele kritiek te voorkomen.¹⁰⁵

¹⁰³ Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; Human Rights Watch, *Ethiopia: Updated Submission for the Universal Periodic Review*, 04.04.2014; IPS, *Humanitarian Crisis for Ogaden Living Near Ethiopia's Oil Fields*, 23.02.2014; The Guardian, *UK tenders to train Ethiopian paramilitaries accused of abuses*, 10.01.2013.

¹⁰⁴ Amnesty International, *International Report 2013 – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; Human Rights Watch, *Ethiopia: Updated Submission for the Universal Periodic Review*, 04.04.2014.

¹⁰⁵ Human Rights Watch, *Ethiopia: 'Special Police' execute 10*, 28.05.2012; Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2012 – Ethiopia*, 28.06.2012; Graham Peebles, *Ethiopian Persecution, Threats and Kidnapping*, in *Ethiopian Review* 01.03.2014; Graham Peebles, *State Terrorism in Ogaden, Ethiopia*, in *Counterpunch* 9-11 januari 2015. Vertrouwelijke bron.

3.3 Naleving en schendingen

3.3.1 *Persvrijheid en vrijheid van meningsuiting*

Hoewel de grondwet voorziet in vrijheid van meningsuiting en persvrijheid, beperken de Ethiopische autoriteiten deze rechten in de praktijk. De autoriteiten proberen kritische geluiden te verhinderen door verschillende vormen van intimidatie, waaronder het arresteren, detineren en strafrechtelijk vervolgen van journalisten, bloggers, demonstranten en oppositionele activisten en het monitoren van en ingrijpen in de activiteiten van de politieke oppositie.¹⁰⁶ Onafhankelijke kranten zijn in Ethiopië geregeld het doelwit van intimidatie en strafrechtelijke vervolging van de zijde van de overheid. Er zijn in Ethiopië 14 onafhankelijk kranten. De staat heeft vrijwel een monopolie op het printen van kranten en tijdschriften. De regering controleert vrijwel alle radiostations en beheert het enige televisiestation in het land. Uitzendingen van buitenlandse zenders worden soms door de autoriteiten gestoord. De autoriteiten beperken de toegang tot internet. Ook blokkeren zij oppositionele websites, waaronder die van OLF, ONLF en *Ginbot 7* (die door de autoriteiten zijn aangemerkt als terroristische organisaties), en verschillende websites en nieuwsblogs van diaspora groeperingen.¹⁰⁷

In de Somali-regio is de partij (SPDP) in de praktijk één met de regionale overheid. Openlijke kritiek wordt niet getolereerd (zie paragraaf 3.3.2). In de Somali-regio zijn geen onafhankelijke kranten en/of journalisten actief. Er zijn alleen pro-regeringsmedia die voornamelijk positief berichten over bijvoorbeeld ontwikkelingsprojecten.¹⁰⁸

Wetgeving

In 2008 gaf het Ethiopische parlement zijn goedkeuring aan een nieuwe mediawet (*Mass Media and Freedom Proclamation*). Deze wet biedt ruime mogelijkheden om een rechtszaak wegens smaad te beginnen, kent hoge boetes met betrekking tot smaad en de bevoegdheid om willekeurig vergunningen en registraties te weigeren.¹⁰⁹

In juli 2009 nam het Ethiopische parlement een antiterrorismewet (*Anti-Terrorism Proclamation*) aan die in 2011 van kracht werd. De wet bevat een zeer ruime definitie van terrorisme, waaronder ook vreedzame uitingen van onvrede of politieke protesten kunnen vallen. Op grond van de antiterrorismewet lopen uitgeverij en journalisten die berichten over organisaties die door de Ethiopische regering als 'terroristisch' zijn aangemerkt of berichten over 'terroristische activiteiten', het risico strafrechtelijk te worden vervolgd.¹¹⁰ Ook demonstranten en oppositionele activisten worden vaak in verband gebracht met 'terroristische' organisaties en activiteiten.¹¹¹

¹⁰⁶ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; Human Rights Watch, *World Report 2015 – Ethiopia*; Freedom House, *Freedom of the Press 2014 en 2015 – Ethiopia*.

¹⁰⁷ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Human Rights Watch, *World Report 2015 – Ethiopia*; Freedom House, *Freedom of the Press 2015 – Ethiopia*.

¹⁰⁸ Vertrouwelijke bronnen.

¹⁰⁹ Freedom House, *Freedom of the Press 2014 en 2015 – Ethiopia*.

¹¹⁰ Freedom House, *Freedom of the Press 2014 en 2015 – Ethiopia*; Human Rights Watch, *World Report 2015 – Ethiopia*.

¹¹¹ Amnesty International, *Zur Menschenrechtensituation in Äthiopien*, november 2014.

Vervolging van journalisten

De Ethiopische regering treedt repressief op tegen journalisten die zich kritisch uitlaten over het regeringsbeleid. Berichtgeving over politiek gevoelige onderwerpen kan leiden tot beschuldigingen in de staatsmedia, bedreigingen en (strafrechtelijk) onderzoek door de autoriteiten. Bovengenoemde mediawet en de antiterrorismewet zijn daarbij instrumenteel. Door een reeks strafprocessen zijn veel journalisten huiverig om kritisch te berichten. Dit heeft een aanzienlijke mate van zelfcensuur tot gevolg.¹¹² Aangezien berichtgeving over de Ogaden zeer gevoelig ligt, verschijnen er in de Ethiopische media vrijwel geen kritische berichten over de situatie in de Ogaden.¹¹³

De afgelopen jaren zijn in Ethiopië veel journalisten lastig gevallen, bedreigd, gearresteerd en strafrechtelijk vervolgd.¹¹⁴ Volgens het *Committee to Protect Journalists (CPJ)* zitten minimaal 17 journalisten in de gevangenis. Ook internationale journalisten en Ethiopische journalisten die werken voor buitenlandse media kregen te maken met intimidatie, arrestaties en bedreigingen (waaronder dreiging met uitzetting). Volgens het *Committee to Protect Journalists (CPJ)* zijn in 2014 dertig journalisten Ethiopië ontvlucht.¹¹⁵ Het berichten in de media over protesten en oppositionele activiteiten kan leiden tot strafrechtelijke vervolging op grond van een ruime interpretatie van terrorisme in de antiterrorismewet. Sinds 2011 zijn minstens 14 journalisten op grond van deze wet veroordeeld. De meeste journalisten die op grond van de antiterrorismewet strafrechtelijk zijn vervolgd, werden beschuldigd van collaboratie met terroristische organisaties vanwege het publiceren van informatie over deze groepen of het interviewen van hun leiders.¹¹⁶

Onafhankelijke media hebben geen toegang tot de Ogaden.¹¹⁷ In december 2011 werden twee Zweedse journalisten op grond van de antiterrorismewet in de Ogaden opgepakt en veroordeeld tot elf jaar gevangenisstraf wegens illegale binnenkomst en het verlenen van steun aan een terroristische organisatie (*Ogaden National Liberation Front*).¹¹⁸ Zij werden op 12 september 2012 na gratieverlening vrijgelaten.¹¹⁹ Volgens *Qorahay Media* werd in februari 2015 bij Godey (Gode-zone) de journalist Mohamed Ahmed (Dawii) die 'undercover' in de Ogaden werkzaam was, door regeringstrijdkrachten gedood.¹²⁰

Telefoonverkeer, internet en sociale media

Ethiopië is één van de landen van het Afrikaanse continent met het minst dichte netwerk voor internet- en (mobiel) telefoonverkeer, met percentages van 1.9%

¹¹² US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; Freedom House, *Freedom of the Press 2015 – Ethiopia*; Human Rights Watch, *World Report 2015 – Ethiopia*.

¹¹³ Vertrouwelijke bron.

¹¹⁴ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; Human Rights Watch, *World Report 2015 – Ethiopia*; Freedom House, *Freedom of the Press 2014 en 2015 – Ethiopia*.

¹¹⁵ Freedom House, *Freedom in the World 2015 – Ethiopia*; Qorahay Media, *The Risk of Press Freedom in Ogaden, 2015*.

¹¹⁶ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; Human Rights Watch, *World Report 2015 – Ethiopia*; Freedom House, *Freedom of the Press 2015 – Ethiopia*; Freedom House, *Freedom in the World 2015 – Ethiopia*.

¹¹⁷ Vertrouwelijke bronnen.

¹¹⁸ HRW, *The Ethiopian Enigma*, 18 mei 2012; AI, *Annual Report 2012 – Ethiopia*, 24 mei 2012; US Department of State, *2011 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*, 24 mei 2012; EIU, *Country Report Ethiopia*, januari, juni 2012.

¹¹⁹ AFP, 'Victoire' pour la Suède avec la libération de deux journalistes en Ethiopie, 11 september 2012; Parool, *Ethiopië laat Zweedse journalisten vrij*, 11 september 2012.

¹²⁰ Qorahay Media, *The Risk of Press Freedom in Ogaden, 2015*.

(internet) en 27% (mobiele telefonie). Het grootste deel van de bevolking, (hoofdzakelijk woonachtig op het platteland), heeft geen toegang tot internet. De meeste internetgebruikers maken gebruik van een groeiend aantal internetcafés. De verbindingen zijn echter langzaam en onbetrouwbaar. De Ethiopische overheid heeft via het staatsbedrijf *Ethiopian Telecommunication Corporation* (ETC) een monopoliepositie op het gebied van internet -en telefoonverkeer.¹²¹

De regering maakt volgens sommige bronnen gebruik van geavanceerde technieken om de toegang tot het internet te beperken door middel van blokkade en filtering. Het merendeel van de geblokkeerde websites zijn oppositionele websites, inclusief die van groepen die als terroristisch worden beschouwd, of websites met een kritische inhoud, inclusief blogs, in Ethiopië en in de diaspora. Ook internationale nieuwssites worden geregeld geblokkeerd. Over het algemeen zijn sociale netwerksites als *Facebook*, *Twitter* en *YouTube* vrij toegankelijk met uitzondering van enkele individuele oppositionele facebookgroepen. Ten aanzien van bepaalde internetapplicaties, zoals *Voice over Internet Protocol* diensten, bestaan restricties. Ook monitoren de autoriteiten het gebruik van internet. Er wordt gebruik gemaakt van geavanceerde *spyware* om onder meer journalisten en dissidenten in de gaten te houden en veronderstelde dreigingen te volgen. Gebruikers en bloggers worden geregeld onder druk gezet om kritische teksten van het internet te verwijderen. De autoriteiten gebruiken ook commentatoren en trollen¹²² om het nieuws proactief te manipuleren.¹²³

De autoriteiten treden, onder meer door arrestatie en vervolging, repressief op tegen kritische bloggers en online journalisten. Ook hier wordt de antiterrorismewet gebruikt om kritische geluiden te onderdrukken.¹²⁴

Iedereen die een nieuwe mobiele telefoon aanschaft, wordt bij aankoop gevraagd de SIM-kaart te laten registreren door middel van het opgeven van naam, adres en een door de regering uitgegeven identificatienummer.¹²⁵ De autoriteiten monitoren het telefoonverkeer, onderscheppen sms'jes en nemen ook gesprekken op. Deze opnames worden vaak in rechtszaken als bewijs gebruikt tegen de verdachte.¹²⁶

3.3.2 *Vrijheid van vereniging en vergadering*

De wet voorziet in vrijheid van vereniging en vergadering.¹²⁷ Deze vrijheden worden echter in de praktijk ingeperkt. Politieke uitingen en vreedzame protesten kunnen op

¹²¹ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Human Rights Watch, *World Report 2015 – Ethiopia*; Freedom House, *Freedom on the net 2014 – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*.

¹²² Een trol in een internetomgeving is een persoon die op usernet, fora, websites en chatkanalen berichten plaats met als doel voorspelbare emotionele reacties van andere mensen uit te lokken, opzettelijk verkeerde informatie (desinformatie) te geven of zichzelf expres anders voor te doen.

¹²³ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Human Rights Watch, *World Report 2015 – Ethiopia*; Freedom House, *Freedom on the net 2014 – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*. Vertrouwelijke bron.

¹²⁴ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Human Rights Watch, *World Report 2015 – Ethiopia*; Freedom House, *Freedom on the net 2014 – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*.

¹²⁵ Freedom House, *Freedom on the net 2014 – Ethiopia*.

¹²⁶ Human Rights Watch, *World Report 2015 – Ethiopia*; Freedom House, *Freedom on the net 2014 – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*. Vertrouwelijke bronnen.

¹²⁷ Zie artikel 30 van de Ethiopische grondwet.

grond van de antiterrorismewet worden aangemerkt als 'terroristische activiteiten' en zwaar worden bestraft.¹²⁸

Personen die worden aangehouden wegens betrokkenheid bij illegale oppositiebewegingen kunnen in Ethiopië strafrechtelijk worden vervolgd. Personen die worden verdacht van lidmaatschap van of steun aan als terroristisch aangemerkte groeperingen kunnen strafrechtelijk worden vervolgd wegens terroristische activiteiten. Tegen ONLF-leden wordt nadrukkelijk opgetreden. Alleen al de verdenking van lidmaatschap van of steun aan het ONLF kan aanleiding zijn voor arrestatie, waarbij mensen soms maandenlang (en in sommige gevallen zelfs jarenlang) in voorarrest worden vastgehouden zonder formele aanklacht. Volgens bronnen worden in de Ogaden veelvuldig burgers opgepakt op beschuldiging van steun aan het ONLF die in werkelijkheid geen enkele relatie met het ONLF hebben.¹²⁹

Bijeenkomsten

Voor het organiseren van grote publieke bijeenkomsten en demonstraties is in Ethiopië aanmelding vooraf vereist. Aanvragen voor bijeenkomsten of demonstraties door oppositiepartijen worden soms afgewezen en in gevallen dat wel toestemming wordt verleend, wordt vaak door de autoriteiten datum en plaats van de bijeenkomst veranderd. Lokale autoriteiten zouden ook verschillende malen in de aanloop van de verkiezingen oppositionele bijeenkomsten hebben verhinderd. Demonstraties verlopen niet altijd vreedzaam. De autoriteiten grijpen geregeld en soms met buitenproportioneel geweld in bij protestbijeenkomsten, waarbij doden en gewonden vallen en demonstranten willekeurig worden gearresteerd.¹³⁰

In de Somali-regio waren er geen berichten van demonstraties, (protest)bijeenkomsten, verhindering en/of (gewelddadig) ingrijpen door de autoriteiten. Volgens bronnen zijn er in de Somali-regio vrijwel geen oppositiepartijen actief. Bronnen zijn ofwel niet bekend met oppositiepartijen of zijn bekend met een enkele oppositiepartij die door de autoriteiten wordt tegengewerkt. Volgens een andere bron zouden er oppositiepartijen kunstmatig zijn gecreëerd. In de Somali-regio wordt alles en iedereen in de gaten gehouden en is er grote sociale controle. Er is een sterke druk om SPDP te stemmen.¹³¹ Politiek activisme vindt vooral in het verborgene plaats. Men is bang om openlijk kritiek te uiten.¹³² Critici lopen volgens verschillende bronnen risico opgepakt en langdurig zonder aanklacht

¹²⁸ Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; Human Rights Watch, *World Report 2015 – Ethiopia*; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

¹²⁹ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; Human Rights Watch, *Ethiopia: Updated Submission for the Universal Periodic Review*, 04.04.2014; UNPO, *Ogaden: Meeting the Victims of the Ogaden region*, 31.03.2014; Graham Peebles, *State Terrorism in Ogaden, Ethiopia*, in Counterpunch 9-11 januari 2015; Graham Peebles, *Besieged, Abused, Ignored: Ethiopian Annihilation Of The Ogaden People*, 12.02.2013; Karamarda Group, *Jail Ogaden and the Flawed Judicial System of the Somali Region in Ethiopia*, 31.05.2014; Schweizerische Flüchtlingshilfe, *Athiopien, Update: Aktuelle Entwicklungen bis Juni 2014*, 17.06.2014. Vertrouwelijke bronnen. www.genocidewatch.org/ethiopia.html.

¹³⁰ Freedom House, *Freedom in the World 2015 – Ethiopia*; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; Human Rights Watch, *World Report 2015 – Ethiopia*. Zo grepen veiligheidstroepen in april/mei 2014 met veel geweld in bij demonstraties in Oromia. Hierbij zouden niet alleen demonstranten zijn mishandeld en willekeurig zijn gearresteerd maar ook doden zijn gevallen.

¹³¹ Volgens verschillende vertrouwelijke bronnen zouden oppositiepartijen bij de verkiezingen vrijwel geen stemmen hebben behaald. Volgens een andere vertrouwelijke bron zou er bij de laatste verkiezingen niet vrij gestemd hebben kunnen worden en zou in het stemhokje zijn 'meegekeken'.

¹³² Vertrouwelijke bronnen.

of proces gedetineerd te worden in de Ogaden-gevangenis al dan niet op beschuldiging van steun aan terrorisme (ONLF/*Al-Shabaab*).¹³³

Partijlidmaatschap

Lidmaatschap van het EPRDF en de aan haar gelieerde partijen heeft in de praktijk grote voordelen. De partij bezit veel bedrijven en belooft trouwe aanhangers met promotie, contracten, banen, enz.¹³⁴ Er zijn berichten dat leraren en andere overheidsfunctionarissen zijn ontslagen vanwege het lidmaatschap van een oppositiepartij. De autoriteiten gebruiken een uitgebreid systeem van betaalde informanten om te rapporteren over activiteiten van bepaalde individuen.¹³⁵ *Human Rights Watch* beschrijft in diverse rapporten hoe de *kebele*-structuur met een uitgebreid netwerk van lokale functionarissen, milities en spionnen het EPRDF in staat stelt om op lokaal niveau de bevolking te monitoren en te controleren.¹³⁶ Ook *US Department of State* meldt intimiderende bezoeken van partijleden en milities aan leden van oppositiepartijen.¹³⁷

Volgens verschillende bronnen wordt in de Somali-regio van overheidsfunctionarissen verwacht dat zij actief lid zijn van de SPDP. Zij dienen niet alleen maandelijks een percentage van hun salaris aan de partij te doneren maar ook actief te monitoren en te spioneren. Promotie hangt af van je inzet voor de partij. Twijfel over loyaliteit kan leiden tot ontslag en mogelijk detentie. Ook lopen overheidsfunctionarissen het risico op ontslag als gevolg van nepotisme.¹³⁸ Volgens een andere bron zijn veel bedrijven in de Somali-regio in handen van familie/vrienden van regionaal president Abdi Mohamed Omar. Nepotisme zou een grote rol spelen bij het verkrijgen van een baan.¹³⁹

Maatschappelijke organisaties

In januari 2009 nam het Ethiopische parlement een wet (*Proclamation to Provide for the Registration and Regulation of Charities and Societies*) aan die het werk van nationale en internationale ngo's en maatschappelijke organisaties in Ethiopië reguleert. De Ethiopische overheid verwacht van *Charity and Society Organizations* (CSO's) dat zij positief bijdragen aan de uitvoering van de ontwikkelingsplannen van de overheid. De CSO-wet geldt als zeer restrictief en wordt nauwgezet gehandhaafd. Sinds de introductie van de CSO-wet is de bewegingsruimte van het maatschappelijk middenveld in Ethiopië op het gebied van mensenrechten, goed bestuur en democratisering sterk afgenomen omdat volgens de CSO-wet financiering van deze activiteiten voor 90% uit Ethiopische fondsen moet komen. Veel ngo's en organisaties hebben door de opgelegde beperkingen moeite om activiteiten op bovengenoemde terreinen uit te voeren en de autoriteiten oefenen voortdurend controle uit. Een gevolg van de CSO-wet is ook dat ngo's steeds meer zelfcensuur toepassen.¹⁴⁰

¹³³ Vertrouwelijke bronnen.

¹³⁴ Scholen staan onder directe controle van het EPRDF en loyaliteit aan de partij wordt beloond met betere onderwijs- en carrièremogelijkheden. Werkloze jongeren die geen lid zijn van het EPRDF zouden problemen ondervinden bij het verkrijgen van een aanbevelingsbrief van de *kebele* voor een baan.

¹³⁵ ICG, *Ethiopia after Meles, Africa Briefing No. 89*, 22 augustus 2012; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Freedom House, *Freedom in the World 2015 – Ethiopia*.

¹³⁶ HRW, 'One Hundred Ways of Putting Pressure'. *Violations of Freedom of Expression and Association in Ethiopia*, maart 2010; HRW, *Development without Freedom. How Aid Underwrites Repression in Ethiopia*, oktober 2010.

¹³⁷ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

¹³⁸ Ibrahim Yusuf, *Can the Young Despots in Somali Regional State Reconcile With the Diaspora Communities*, 18.08.2009. Vertrouwelijke bron.

¹³⁹ Karamarda Group, *Political Drama in the Somali Region of Ethiopia*, 26.09.2014. Vertrouwelijke bronnen.

¹⁴⁰ De CSO-wet bepaalt dat organisaties die voor meer dan 10% afhankelijk zijn van buitenlandse financiering zich

Ogaden

Sinds 2007 hebben verschillende ngo's en (i)ngo's gedwongen de Somali-regio moeten verlaten vanwege veronderstelde samenwerking met het ONLF of onwettelijke rapportage over de situatie in de regio. De overgebleven ngo's hebben te maken met beperkingen qua bewegingsvrijheid en activiteiten.¹⁴¹ De (i)ngo's werken voornamelijk in de Somali-regio buiten de Ogaden en zijn beperkt actief in de Ogaden (waaronder in de Fik-zone). In de Ogaden werken (i)ngo's samen met lokale organisaties. Vaak is het voor (i)ngo's niet mogelijk om zelf de projecten in de Ogaden te monitoren. Voor reizen binnen de Ogaden zijn (i)ngo's volgens sommige bronnen afhankelijk van militaire toestemming. Hulpkonvoien en voedselhulp worden naar verluidt geëscorteerd door het leger en hebben last van corruptie en politieke manipulatie. Ook zou het de meeste (i)ngo's niet toegestaan zijn de humanitaire situatie te monitoren en daarover te rapporteren.¹⁴² Volgens een andere bron zouden ngo's een document hebben moeten tekenen waarin zij beloofden geen berichten van mensenrechtenschendingen naar buiten te brengen.¹⁴³

Humanitaire –en VN organisaties hebben in de Somali-regio geregeld te maken met geweld tegen en intimidatie van stafleden (beroving, afpersing, mishandeling, ontvoering, arrestatie en detentie), aanvallen op en diefstal van materieel en goederen, reisbeperkingen, bemoeienis met de uitvoering van projecten, beperkingen bij de invoer en verstrekking van goederen, etc.¹⁴⁴ Humanitaire organisaties rapporteerden in de eerste helft van 2014 in totaal 32 van dit soort incidenten in Ethiopië. Het merendeel van deze incidenten vond plaats in de Somali-regio.¹⁴⁵

niet mogen bezighouden met activiteiten op het gebied van onder meer goed bestuur en mensenrechten. De meeste Ethiopische organisaties hebben bij (her)registratie gekozen voor de status van *Ethiopian Resident Charity*. Zij mogen zich niet bezighouden met zaken als mensenrechten. Ook buitenlandse organisaties hebben de status van *Ethiopian Resident Charity*. Slechts een klein aantal Ethiopische organisaties heeft gekozen voor de status van *Ethiopian Charity*, waarbij in principe alle werkterreinen zijn toegestaan, maar niet meer dan 10% van het totale budget van buitenlandse fondsen mag komen. Herregistratie als *Ethiopian Charity* had echter aanzienlijke financiële consequenties. Verschillende (mensenrechten)organisaties hebben noodgedwongen kantoren moeten sluiten en stafleden moeten ontslaan. In 2011 gaf de *Charities and Societies Agency* (CSA) een aantal richtlijnen uit met betrekking tot de *Proclamation*, waarvan de 30/70-richtlijn betreffende administratieve en operationele kosten de meest controversiële is. Administratieve kosten mogen niet meer dan 30% van het totale budget van de organisatie bedragen. Op administratieve overtredingen van de wet, zoals het te laat indienen van rapportages, staan hoge boetes. Bovendien kunnen administratieve overtredingen leiden tot strafrechtelijke vervolging. Freedom House, *Freedom in the World 2015 – Ethiopia*; Human Rights Watch, *World Report 2015 – Ethiopia*; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

¹⁴¹ Graham Peebles, *The Pain of the Ogaden Somali People*, in Counterpunch 22 – 24 maart 2013; Graham Peebles, *Besieged, Abused, Ignored: Ethiopian Annihilation Of The Ogaden People*, 12.02.2013; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; UNPO, *Ogaden Report*, november 2014; UNPO, *Ogaden: Demand for Humanitarian Support and UN Fact-Finding Mission*, 03.10.2014. Vertrouwelijke bronnen.

¹⁴² Aysheshum Yakume, *Humanitarian in Crisis in the Somali Region, 2013?*; UNPO, *Ogaden: Demand for Humanitarian Support and UN Fact-Finding Mission*, 03.10.2014; UNPO, *Ogaden Report*, november 2014. Vertrouwelijke bron.

¹⁴³ Graham Peebles, *The Pain of the Ogaden Somali People*, in Counterpunch 22 – 24 maart 2013.

¹⁴⁴ Graham Peebles, *Besieged, Abused, Ignored: Ethiopian Annihilation Of The Ogaden People*, 12.02.2013; Aysheshum Yakume, *Humanitarian in Crisis in the Somali Region, 2013?*; UNPO, *Ogaden: Demand for Humanitarian Support and UN Fact-Finding Mission*, 03.10.2014; UNPO, *Ogaden Report*, november 2014; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*. Vertrouwelijke bronnen.

¹⁴⁵ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

3.3.3 *Vrijheid van godsdienst*

Ethiopië heeft een lange geschiedenis van religieuze tolerantie en inter-religieuze samenwerking. De grondwet beschermt vrijheid van geloof en religie en garandeert de scheiding van staat en kerk. Zo is godsdienstles op zowel openbare als privéscholen verboden en is ook de vorming van politieke partijen op basis van religie verboden. Van vervolging op religieuze gronden en gedwongen bekeringen is in Ethiopië voor zover bekend geen sprake. In Ethiopië leven mensen met verschillende geloofsovertuigingen over het algemeen vreedzaam naast elkaar. Er waren de afgelopen jaren weliswaar berichten van negatieve maatschappelijke bejegening of discriminatie op grond van religieuze affiliatie, geloof of praktijk maar in de meeste regio's respecteerden orthodoxe christenen en moslims elkaars religieuze opvattingen, onderlinge huwelijken en bekeringen. Wel zijn in Ethiopië sinds 2011 de spanningen tussen regering en moslimgemeenschap toegenomen door actieve bemoeienis van de regering met moslimaangelegenheden.¹⁴⁶

Voor zover bekend waren er de afgelopen jaren in de Somali-regio geen incidenten van religieuze aard.¹⁴⁷ De inwoners van de Somali-regio zijn vrijwel allemaal moslim. Volgens een in 2007 gehouden volkstelling beschouwt 98,4 % van de inwoners zich moslim. Slechts 0,6 % noemt zich christen en de resterende 1% hangt een andere of geen godsdienst aan.¹⁴⁸

3.3.4 *Bewegingsvrijheid*

Volgens *US Department of State* versoepelde de Ethiopische regering de beperkingen met betrekking tot het reizen naar en binnen de Somali-regio maar schafte deze niet volledig af, met als argument de voortdurende bedreiging van de veiligheid door het ONLF en *Al-Shabaab*. De Ethiopische autoriteiten beperkten de toegang tot de Somali-regio met name voor mensenrechtenorganisaties, media, humanitaire organisaties en diplomatieke missies.¹⁴⁹ De humanitaire toegang verbeterde het afgelopen jaar in sommige delen van de Somali-regio (onder meer in de Fik-zone), maar verslechterde in andere delen van de Somali-regio, met name in het grensgebied met Somalië, vanwege veiligheidsdreigingen (*Al-Shabaab*).¹⁵⁰ Volgens in Ethiopië geraadpleegde bronnen zijn in de Ogaden sommige gebieden geheel of gedeeltelijk afgesloten. Dit zou aan verandering onderhevig zijn al naar gelang de lokale veiligheidssituatie. In de overige gebieden zouden personen in principe vrij kunnen reizen. Wel wordt iedereen in de Ogaden in de gaten gehouden en streng gecontroleerd. Er zijn veel checkpoints op de belangrijkste doorgangswegen. Ook worden niet-Ogadani en niet-clanleden (in clangebieden)

¹⁴⁶ Volgens verschillende bronnen werd de regering ervan beschuldigd aan de moslimgemeenschap de beginselen van de *Al-Ahbash* sekte op te leggen en zich te veel te bemoeien met de samenstelling van de *Supreme Council of Islamic Affairs* en de *Ethiopian Islamic Affairs Supreme Council*. Ook werd in 2012 een groot aantal docenten van de Awalia-moskee in Addis Abeba ontslagen en een Arabisch taleninstituut gesloten vanwege mogelijke verspreiding van fundamentalistisch-islamitische ideeën. De moslimgemeenschap reageerde in 2012 en 2013 met massale protesten in Addis Abeba en enkele andere steden. De politie greep hard in met als gevolg doden, gewonden en duizenden arrestaties. Volgens *Amnesty International* zou de politie bij verschillende incidenten buitensporig geweld hebben gebruikt. De meeste arrestanten werden vrij snel weer vrijgelaten maar een aantal bleef gedetineerd op beschuldiging van banden met *Al-Qaida* en *Al-Shabaab* en het plannen van terroristische activiteiten. De politie zou ook huiszoekingen bij moslims hebben verricht op zoek naar bewijs van terroristische activiteiten. US Department of State, *Ethiopia 2013 International Religious Report*; USCIRF, *Annual Report 2014 – Ethiopia*. Volgens een andere bron waren arrestaties van moslimleiders met name ingegeven door de Arabische lente in andere landen en was er sprake van radicaliserende uitspraken van moslimleiders. Vertrouwelijke bron.

¹⁴⁷ Vertrouwelijke bron.

¹⁴⁸ 28TOOMANY, *Country Profile: FGM in Ethiopia*, oktober 2013.

¹⁴⁹ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

¹⁵⁰ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*. Vertrouwelijke bronnen.

wantrouwend bejegend en vallen zij op in de Ogaden waar de sociale controle groot is. In de praktijk is de bewegingsvrijheid in de Ogaden daardoor beperkt.¹⁵¹ De grensgebieden van Ethiopië met de buurlanden zijn fluïde waardoor illegale grenspassage en smokkel relatief eenvoudig is. Somali clans zitten aan beide kanten van de grens. In het grensgebied is niet altijd duidelijk aan welke kant van de grens je je bevindt.¹⁵² Het is niet bekend of Ogadeni vrij naar gebieden buiten de Ogaden kunnen reizen en zich daar zonder problemen kunnen vestigen.

Ethiopië kent geen algemene identificatieplicht. In de Somali-regio zijn er naar verluidt veel checkpoints waar passanten zich moeten legitimeren.¹⁵³ Men kan zich in Ethiopië met verschillende identiteitsdocumenten legitimeren, zoals een *kebele*-identiteitskaart, een paspoort, of een rijbewijs. Voor nadere informatie over documenten wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Ethiopië van mei 2013. Volgens een bron worden passanten zonder juiste papieren bij checkpoints teruggestuurd.¹⁵⁴ Volgens sommige andere bronnen lopen passanten al dan niet met de juiste papieren bij checkpoints het risico op beroving, afpersing, arrestatie, mishandeling, detentie of zelfs buitengerechterlijke executie.¹⁵⁵ Van dit laatste zijn echter geen concrete voorbeelden bekend.

In het buitenland verblijvende personen

De Ethiopische autoriteiten houden de activiteiten van de Ethiopische oppositiepartijen in ballingschap nauwlettend in de gaten.¹⁵⁶ De Ethiopische autoriteiten hebben de afgelopen jaren verschillende in het buitenland verblijvende personen, onder wie oppositieleiders, bloggers, journalisten, mensenrechtenactivisten en militairen, in absentia strafrechtelijk vervolgd en veroordeeld.¹⁵⁷

Volgens verschillende bronnen lopen politiek actieve opposanten gevaar bij terugkeer naar de Ogaden. Spijtoptanten zouden echter zonder problemen kunnen terugkeren en soms zelfs beloond worden als zij zich loyaal tonen aan de regeringspartij. Ook gewone niet-politiek actieve personen zouden zonder problemen naar de Ogaden terug kunnen keren.¹⁵⁸ Eén bron meldt echter dat elke Ogadeni (ook zonder politiek actief te zijn geweest) bij terugkeer risico loopt om als mogelijke ONLF-sympathisant te worden beschouwd.¹⁵⁹

3.3.5 *Rechtsgang*

De rechterlijke macht in Ethiopië bestaat op federaal niveau uit de *Federal Courts of First Instance*, de *Federal High Court* en de *Federal Supreme Court*. Op regionaal niveau bestaan de *Regional First Instance Courts* (ook *Woreda-Courts* genoemd), de *Regional High Courts* en de *Regional Supreme Courts*. Op de administratieve niveaus daaronder functioneren *Zonal Courts and District Courts*. De grondwet erkent

¹⁵¹ Vertrouwelijke bronnen.

¹⁵² Vertrouwelijke bronnen.

¹⁵³ Vertrouwelijke bronnen.

¹⁵⁴ Vertrouwelijke bron.

¹⁵⁵ Vertrouwelijke bronnen.

¹⁵⁶ Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*.

¹⁵⁷ U.S. Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*.

¹⁵⁸ Vertrouwelijke bronnen.

¹⁵⁹ Vertrouwelijke bron.

religieuze en traditionele rechtbanken.¹⁶⁰ Volgens de wet dienen alle partijen in te stemmen met de behandeling van hun zaak door een traditionele of religieuze rechtbank en kunnen partijen in hoger beroep gaan bij een reguliere rechtbank.¹⁶¹ Bewoners op het platteland hebben over het algemeen weinig toegang tot het formele rechtssysteem en vallen veelal terug op traditionele of religieuze mechanismen om conflicten op te lossen. In de landelijke gebieden komt het geregeld voor dat religieuze en traditionele rechtbanken ook zaken behandelen die buiten hun jurisdictie vallen.¹⁶²

De grondwet voorziet in waarborgen ter handhaving van de rechtszekerheid en ter bescherming van de mensenrechten. Ethiopië heeft echter geen *Constitutional Court* dat in staat is de grondwettigheid van wetten te toetsen. Deze taak wordt onder het huidige bestel uitgevoerd door het *House of Federation* (één van de twee kamers in het parlement, hoofdzakelijk bestaande uit leden van het EPRDF). Dit betekent in de praktijk ondermijning van de rechterlijke macht door het politieke monopolie van het EPRDF.¹⁶³

De grondwet garandeert de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht. Politieke beïnvloeding bij de aanstelling van rechters is echter groot. Rechters worden voorgedragen door de premier en hun kandidatuur dient te worden bekrachtigd door het parlement (geheel EPRDF). Terwijl civiele rechtbanken met een grote mate van onafhankelijkheid functioneren, zouden straffoven daarentegen onderworpen zijn aan politieke beïnvloeding. Vonnissen zouden vrijwel altijd in lijn met het regeringsbeleid zijn.¹⁶⁴

Verdachten hebben volgens de wet recht op een eerlijke openbare rechtszaak, juridische bijstand en het recht op hoger beroep.¹⁶⁵ Langdurige *pre-trial* en *pre-charge* detentie komen echter voor. Ook wordt een eerlijk proces in de praktijk niet altijd gegarandeerd. Vaak hebben verdachten tijdens hun voorarrest geen toegang tot een advocaat. Advocaten horen soms pas tijdens de rechtszaak waar een verdachte van wordt beschuldigd. Ook hebben advocaten niet altijd toegang tot bewijsmateriaal. Inefficiëntie, overbelasting en gebrek aan gekwalificeerde medewerkers resulteren vaak in ernstige vertraging van zaken en maken de toepassing van het recht onvoorspelbaar.¹⁶⁶

In de Somali-regio handelen religieuze sharia-rechtbanken en traditionele rechtssystemen, zoals de '*Council of Elders*', het merendeel van de zaken af.¹⁶⁷ Volgens een bron worden in de Somali-regio veiligheidsgerelateerde zaken door de *Special Police Forces* bij *Zonal-* en *Districts Courts* neergelegd, terwijl de traditionele *Somali Xeer* (*Council of Elders*) de meeste andere strafrechtelijke en civiele zaken zouden afhandelen.¹⁶⁸ Volgens bronnen is er in de Somali-regio geen sprake van een eerlijk proces vanwege ernstige tekortkomingen in de rechtsgang. Verdachten die

¹⁶⁰ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

¹⁶¹ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

¹⁶² Dit is mede het gevolg van de grote invloed die traditionele en religieuze leiders in de gemeenschap hebben en van het feit dat er op het platteland veelal geen toegang is tot het reguliere rechtssysteem. U.S. Department of State, *2012 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

¹⁶³ Freedom House, *Countries at the crossroad 2011, Ethiopia*.

¹⁶⁴ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Freedom House, *Freedom in the World 2015 – Ethiopia*.

¹⁶⁵ Zie artikelen 19 tot en met 22 en artikel 37 van de Ethiopische grondwet; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

¹⁶⁶ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*.

¹⁶⁷ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Save the Children, *Child Protection in the Somali Region of Ethiopia*, april 2011.

¹⁶⁸ Karamarda Group, *Jail Ogaden and the Flawed Judicial System of the Somali Region in Ethiopia*, 31.05.2014.

beschuldigd worden van affiliatie met het ONLF worden vaak langdurig gedetineerd zonder enige vorm van proces en juridische bijstand.¹⁶⁹ Volgens sommige bronnen worden deze verdachten soms ook via snelrecht of een schijnproces tot lange gevangenisstraffen (10 tot 30 jaar) veroordeeld.¹⁷⁰

3.3.6 Arrestaties en detentie

De Ethiopische grondwet en het wetboek van strafrecht verbieden willekeurige arrestatie en detentie. Juridische procedures worden echter in de praktijk niet altijd gerespecteerd. Zo komt het geregeld voor dat mensen zonder arrestatiebevel worden gearresteerd en niet binnen de vereiste 48 uur in staat van beschuldiging worden gesteld. Ook worden verdachten soms jarenlang vastgehouden zonder enige aanklacht. Verder hebben verdachten tijdens de periode van voorarrest niet altijd toegang tot juridische bijstand. Ook zouden er, in strijd met de wet, tientallen niet-officiële detentiecentra in Ethiopië zijn.¹⁷¹

Op basis van de grondwet hebben arrestanten het recht om op borgtocht te worden vrijgelaten. Borgtocht is echter niet mogelijk bij aanklachten van moord, hoogverraad en corruptie. Ook weigeren de autoriteiten geregeld personen die door de rechter, al dan niet op borgtocht, in vrijheid zijn gesteld uit hun detentie te ontslaan. Ook zou de hoogte van de borgtocht voor veel burgers een onoverkomelijke hindernis zijn. Soms worden familieleden van voortvluchtige verdachten gedetineerd om verdachten onder druk te zetten zich vrijwillig te melden.¹⁷²

Arrestaties vinden herhaaldelijk plaats onder de bepalingen van de antiterrorismewet. Deze wet geeft de politie vergaande bevoegdheden op het gebied van onderzoek en het aanhouden van verdachten. Zo kan de politie op grond van deze wet een verdachte zonder arrestatiebevel arresteren en vier maanden lang vasthouden zonder gerechtelijke tussenkomst.¹⁷³ Volgens *Human Rights Watch* wordt de antiterrorismewet door de autoriteiten misbruikt om (politieke) opposanten en critici aan te pakken. Arrestaties, vooral van personen die verdacht worden van steun aan terroristen of rebelligroepen, gaan veelal gepaard met detentie zonder aanklacht.¹⁷⁴

Ogaden arrestaties

Volgens bronnen is in de Ogaden door de regeringstrijdkrachten, met name door de *Special Police Forces*, een groot aantal burgers willekeurig gearresteerd en gedetineerd in officiële en niet-officiële detentiecentra, veelal op beschuldiging van lidmaatschap van en/of steun aan het ONLF. Bronnen noemen aantallen van honderden tot duizenden burgers. In veel gevallen zouden de arrestanten geen

¹⁶⁹ Karamarda Group, *Jail Ogaden and the Flawed Judicial System of the Somali Region in Ethiopia*, 31.05.2014; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; UNPO, *Ogaden: Meeting the Victims of the Ogaden region*, 31.03.2014; Graham Peebles, *State Terrorism in Ogaden, Ethiopia*, in Counterpunch 9-11 januari 2015. Vertrouwelijke bronnen.

¹⁷⁰ Karamarda Group, *Jail Ogaden and the Flawed Judicial System of the Somali Region in Ethiopia*, 31.05.2014. Vertrouwelijke bronnen.

¹⁷¹ US Department of State, *2013 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; Human Rights Watch, *World Report 2015 – Ethiopia*.

¹⁷² US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*.

¹⁷³ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

¹⁷⁴ Human Rights Watch, *Ethiopia: Updated Submission for the Universal Periodic Review*, 04.04.2014; Human Rights Watch, *World Reports 2014 en 2015 – Ethiopia*.

enkele relatie met het ONLF hebben.¹⁷⁵ Er waren ook berichten van de arrestatie van familieleden van (vermeende) ONLF-strijders/sympathisanten en personen die gearresteerd werden voor losgeld.¹⁷⁶ Ook zouden volgens sommige bronnen in het kader van gedwongen hervestiging in verband met onder meer de vondst van olie en gas bewoners willekeurig zijn gearresteerd en gedetineerd.¹⁷⁷ Andere bronnen zijn echter niet bekend met gedwongen hervestiging of geven aan dat dit niet meer gebeurt.¹⁷⁸ Het is echter moeilijk vast te stellen hoeveel burgers willekeurig zijn gearresteerd en gedetineerd en om welke reden.

Volgens verschillende bronnen zou ook het ONLF zich schuldig hebben gemaakt aan willekeurige arrestatie en detentie.¹⁷⁹

Situatie in gevangenen

In 2012 bevonden zich 111.640 personen (van wie ongeveer 2.500 vrouwen en bijna 600 kinderen) in Ethiopische gevangenen. Ethiopië heeft zes federale, 120 regionale gevangenen en een onbekend aantal lokale gevangenen. Er zijn naar verluidt tientallen niet-officiële detentiecentra. De meeste niet-officiële detentiecentra bevinden zich in militaire kampen.¹⁸⁰ In de gevangenen in Ethiopië zijn de voorzieningen vaak gebrekkig en is overbevolking een groot probleem. Ook is de voedsel- en watervoorziening in veel gevangenen ontoereikend. Veel gevangenen zijn afhankelijk van voedsel dat hen door familie en vrienden gebracht wordt. Verder zijn medische voorzieningen vaak onvoldoende. Er zijn aparte vrouwengevangenen maar er zijn ook gevangenen waar zowel mannen als vrouwen, zij het gescheiden, verblijven. Er zijn aparte gevangenen voor minderjarigen. Minderjarigen worden soms samen met volwassenen gedetineerd.¹⁸¹ Volgens een bron hebben gevangenen relatief veel vrijheid om het leven en werken in de gevangenis zelf te bepalen, in overleg met de gevangenisdirectie. Mishandeling zou in gevangenen relatief weinig voorkomen.¹⁸²

Justice for All-Prison Fellowship Ethiopia heeft als een van de weinige Ethiopische ngo's toegang tot de gevangenen in het land. De organisatie heeft ontheffing van de CSO-wet, waardoor ze in tegenstelling tot veel andere organisaties op het terrein van de mensenrechten mag werken.¹⁸³ Internationale mensenrechtenorganisaties hebben geen toegang tot Ethiopische gevangenen.¹⁸⁴ ICRC heeft sinds 2013 weer toegang tot federale gevangenen. Ook mag ICRC regionale gevangenen en

¹⁷⁵ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; Human Rights Watch, *Ethiopia: Updated Submission for the Universal Periodic Review*, 04.04.2014; UNPO, *Ogaden: Meeting the Victims of the Ogaden region*, 31.03.2014; Graham Peebles, *State Terrorism in Ogaden, Ethiopia*, in Counterpunch 9-11 januari 2015; Graham Peebles, *Besieged, Abused, Ignored: Ethiopian Annihilation Of The Ogaden People*, 12.02.2013; Karamarda Group, *Jail Ogaden and the Flawed Judicial System of the Somali Region in Ethiopia*, 31.05.2014; Schweizerische Flüchtlingshilfe, *Athiopien, Update: Aktuelle Entwicklungen bis Juni 2014*, 17.06.2014. www.genocidewatch.org/ethiopia.html. Vertrouwelijke bronnen.

¹⁷⁶ Graham Peebles, *The Pain of the Ogaden Somali People*, in Counterpunch 22 – 24 maart 2013; Karamarda Group, *Jail Ogaden and the Flawed Judicial System of the Somali Region in Ethiopia*, 31.05.2014. Vertrouwelijke bronnen.

¹⁷⁷ UNPO, *Ogaden: Demand for Humanitarian Support and UN Fact-Finding Mission*, 03.10.2014; UNPO, *Growing Tensions Over Oil Extraction Activities in Ogaden Territories*, 26.02.2014; IPS, *Humanitarian Crisis for Ogaden Living Near Ethiopia's Oil Fields*, 23.02.2014; UNPO, *Ogaden: Desperate Call Through Demonstrations In Geneva*, 12.03.2014; Islamweb, *Ogaden Somalis file Ethiopia ICC complaint*, 15.02.2012.

¹⁷⁸ Vertrouwelijke bronnen.

¹⁷⁹ US Department of State, *2013 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Schweizerische Flüchtlingshilfe, *Athiopien, Update: Aktuelle Entwicklungen bis Juni 2014*, 17.06.2014.

¹⁸⁰ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

¹⁸¹ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Karamarda Group, *Jail Ogaden and the Flawed Judicial System of the Somali Region in Ethiopia*, 31.05.2014. Vertrouwelijke bron.

¹⁸² Vertrouwelijke bron.

¹⁸³ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

¹⁸⁴ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

politiebureaus bezoeken. ICRC heeft echter geen toegang tot de Somali-regio (zie ook paragraaf 4.5).¹⁸⁵

Ogaden detentie

Volgens een bron zijn in de Somali-regio ongeveer 20.000 personen gedetineerd. Ongeveer 3.000 tot 5.000 personen zouden gedetineerd zijn in de regionale Ogaden-gevangenis in Jijiga. De rest zou worden vastgehouden in lokale gevangenissen en niet-officiële detentiecentra in de regio.¹⁸⁶ Volgens een andere bron zitten meer dan 10.000 personen opgesloten in de Ogaden-gevangenis.¹⁸⁷ Volgens verschillende bronnen bevindt zich in de Somali-regio ook een groot aantal niet-officiële detentiecentra. Het zou hierbij gaan om detentiefaciliteiten op militaire bases als bijvoorbeeld Garabcase, Ayar Hail en Qumaadaha, maar personen zouden ook worden vastgehouden in door de autoriteiten gehuurde woonhuizen. In de detentiecentra in de Somali-regio zouden niet alleen personen worden vastgehouden op verdenking van banden met het ONLF, maar ook personen die om redenen van nationale veiligheid en politieke oppositie zijn opgepakt.¹⁸⁸ Volgens verschillende bronnen zijn de leefomstandigheden in de Ogaden-gevangenis slechter dan in andere gevangenissen. Niet alleen zou er sprake zijn van overbevolking, ontoereikende watervoorziening, onvoldoende sanitair en vrijwel geen medische voorzieningen maar er zou ook (psychologische) mishandeling en marteling plaatsvinden. Ook zou er vrijwel geen informatie worden gegeven over wie er gevangen zitten. Familieleden zouden ook geen navraag durven te doen uit angst voor represailles. Veel gevangenen zitten langdurig vast in de Ogaden-gevangenis zonder enig proces en juridische bijstand. Ook zouden gedetineerden na hun vrijlating extra in de gaten worden gehouden.¹⁸⁹

3.3.7 *Mishandeling en foltering*

In artikel 18 van de grondwet staat dat iedereen recht heeft op bescherming tegen wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing. Artikel 19 stelt dat arrestanten niet gedwongen zullen worden een bekentenis af te leggen of andere verklaringen die in de rechtbank tegen hen kunnen worden gebruikt.

Ondanks dit wettelijk verbod bleven er in Ethiopië berichten van mishandeling en marteling. Marteling vond volgens bronnen plaats in het federale politie bureau *Makelawi (Criminal Investigation Bureau)* in Addis Abeba, in lokale politiebureaus, in federale en regionale gevangenissen, in militaire kampen en in niet-officiële of geheime detentiecentra. De gebruikte martelmethodes bestonden onder meer uit: het slaan met knuppels, rubberstokken, geweerkolven en andere objecten, branden, vastbinden in gestrekte posities, toedienen van elektrische schokken en gedwongen langdurige lichamelijke oefening. Ook sommige detentieomstandigheden konden naar verluidt worden beschouwd als marteling, waaronder ondergrondse detentie zonder licht, ketening en langdurige eenzame opsluiting. Marteling vond volgens bronnen vooral plaats op politiebureaus in de beginfase van de detentie in het kader

¹⁸⁵ ICRC, *Annual Reports 2013 en 2014*. Zie: <http://www.icrc.org>.

¹⁸⁶ Karamarda Group, *Jail Ogaden and the Flawed Judicial System of the Somali Region in Ethiopia*, 31.05.2014. Vertrouwelijke bron.

¹⁸⁷ Landinfo, *Etiopia: Fengselet Jail Ogaden*, 28.01.2015. Vertrouwelijke bron.

¹⁸⁸ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Karamarda Group, *Jail Ogaden and the Flawed Judicial System of the Somali Region in Ethiopia*, 31.05.2014; Ogaden Online, *Jail Ogaden: Human Rights Abuses in the Ogaden Region*, 13.12.2010. Vertrouwelijke bron.

¹⁸⁹ Ogaden Online, *Jail Ogaden: Human Rights Abuses in the Ogaden Region*, 13.12.2010. Vertrouwelijke bronnen.

van het verhoor van de verdachte. Marteling werd gebruikt om verdachten te laten bekennen, om belastende verklaringen te tekenen en anderen te beschuldigen. In verschillende rechtszaken verklaarden verdachten dat zij mishandeld of gemarteld waren. De rechtbank weigerde echter deze beschuldigingen te onderzoeken.¹⁹⁰

Ogaden

Er zijn al jarenlang veel berichten van verkrachting, mishandeling en marteling van burgers in de Ogaden door regeringsstrijdkrachten, met name door de *Special Police Forces*. Het zou hierbij niet alleen gaan om burgers die verdacht werden van lidmaatschap van en/of steun aan het ONLF, maar verkrachting, mishandeling en marteling door regeringsstrijdkrachten zouden onderdeel zijn van een campagne van controle en intimidatie van de burgerbevolking, waarbij een (vermeende) relatie met het ONLF de bekende stok was.¹⁹¹ Volgens de *Ogaden Women Relief Association* worden verkrachtingen in de Ogaden als 'oorlogswapen' gebruikt.¹⁹² Volgens bronnen is in de Ogaden een groot aantal burgers willekeurig gearresteerd en gedetineerd in officiële en niet-officiële detentiecentra waar naar verluidt verkrachtingen, mishandelingen en martelingen plaatsvinden.¹⁹³ Het is echter moeilijk om de precieze schaal van verkrachting, mishandeling en marteling in de Ogaden vast te stellen.¹⁹⁴

3.3.8 *Verdwijningen*

Volgens bronnen waren in de Ogaden regeringsstrijdkrachten, met name de *Special Police Forces*, verantwoordelijk voor verdwijningen. Ook zouden burgers gedetineerd worden in niet-officiële detentiecentra.¹⁹⁵

3.3.9 *Buitengerechtelijke executies en moorden*

Volgens bronnen waren in de Ogaden regeringsstrijdkrachten, met name de *Special Police Forces*, en het ONLF verantwoordelijk voor buitengerechtelijke executies en moorden.¹⁹⁶

¹⁹⁰ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015*.

¹⁹¹ Graham Peebles, *State Terrorism in Ogaden, Ethiopia*, in Counterpunch 9-11 januari 2015; UNPO, *Getting United, Bold, Loud and Active Key to Uncover the Suffering of Minority Women and Misuse of EU Funds in Ethiopia*, 06.02.2015; UNPO, *Ogaden: Meeting the Victims of the Ogaden region*, 31.03.2014; UK Foreign and Commonwealth Office: *Human Rights and Democracy Report 2013 – Country Case study: Ethiopia – justice and treatment in detention*, 10.04.2014. Graham Peebles, *The Pain of the Ogaden Somali People*, in Counterpunch 22 – 24 maart 2013; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*. Vertrouwelijke bronnen.

¹⁹² UNPO, *Ogaden Report*, november 2014; UNPO, *Getting United, Bold, Loud and Active Key to Uncover the Suffering of Minority Women and Misuse of EU Funds in Ethiopia*, 06.02.2015.

¹⁹³ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; UNPO, *Ogaden: Meeting the Victims of the Ogaden region*, 31.03.2014; Graham Peebles, *State Terrorism in Ogaden, Ethiopia*, in Counterpunch 9-11 januari 2015; www.genocidewatch.org/ethiopia.html; Graham Peebles, *Besieged, Abused, Ignored: Ethiopian Annihilation Of The Ogaden People*, 12.02.2013. Vertrouwelijke bronnen.

¹⁹⁴ UNPO, *Ogaden Report*, november 2014.

¹⁹⁵ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; UNPO, *Ogaden: Meeting the Victims of the Ogaden region*, 31.03.2014; Graham Peebles, *State Terrorism in Ogaden, Ethiopia*, in Counterpunch 9-11 januari 2015; Graham Peebles, *Besieged, Abused, Ignored: Ethiopian Annihilation Of The Ogaden People*, 12.02.2013; Ogaden Online, *Rotting Bones of Disappeared Women Found*, 09.10.2014; Islamweb, *Ogaden Somalis file Ethiopia ICC complaint*, 15.02.2012; www.genocidewatch.org/ethiopia.html.

¹⁹⁶ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; UNPO, *Ogaden Report*, november 2014; UK Foreign and Commonwealth Office: *Human Rights and Democracy Report 2013 – Country Case study: Ethiopia – justice and treatment in detention*, 10.04.2014. Vertrouwelijke bronnen.

3.3.10 Doodstraf

Volgens het wetboek van strafrecht van 2004 kan de doodstraf worden opgelegd voor onder meer misdaden in strijd met de grondwet of de constitutionele orde,¹⁹⁷ het leiden van een gewapende opstand of burgeroorlog,¹⁹⁸ aanvallen tegen de politieke of territoriale integriteit van de staat,¹⁹⁹ hoogverraad,²⁰⁰ collaboratie met de vijand,²⁰¹ spionage,²⁰² genocide,²⁰³ oorlogsmisdaden tegen de burgerbevolking,²⁰⁴ "misdaden tegen de openbare veiligheid,"²⁰⁵ "misdaden gericht tegen de publieke gezondheid"²⁰⁶ en moord²⁰⁷. Ook voor een aantal militaire misdrijven kan de doodstraf worden opgelegd.²⁰⁸

Informatie over de toepassing van de doodstraf in Ethiopië is moeilijk te verkrijgen vanwege het gebrek aan transparantie van overheidswege en de beperkingen voor mensenrechtenorganisaties in Ethiopië.²⁰⁹ Volgens verschillende bronnen worden verdachten in Ethiopië geregeld tot de doodstraf veroordeeld. Uitvoering van de doodstraf komt echter zelden voor. In 2007 werd voor zover bekend voor het laatst een veroordeelde ter dood gebracht. Sinds die tijd geldt er in Ethiopië 'de facto' een moratorium op de doodstraf. Geschat wordt dat in totaal 123 gevangenen formeel wachten op de uitvoering van de doodstraf.²¹⁰ Niet bekend is hoeveel van deze tot de doodstraf veroordeelde personen afkomstig zijn uit de Somali-regio en/of de Ogaden en op grond van welk misdrijf zij tot de doodstraf zijn veroordeeld.

3.4 Positie van specifieke groepen

3.4.1 Vrouwen

In Ethiopië is met name op het platteland de positie van vrouwen achtergesteld aan die van mannen als gevolg van het patriarchale systeem en de traditionele *gender*-rolverdeling. Hoewel de gelijkheid van man en vrouw in de grondwet is verankerd, bevat de Ethiopische wetgeving tal van discriminerende bepalingen voor vrouwen. Ook is de toegang voor vrouwen tot arbeidsmarkt en zakenleven beperkt door hun veelal lage opleidingsniveau.²¹¹ Hoewel de politieke vertegenwoordiging door vrouwen in Ethiopië over het algemeen laag is, is deze de laatste jaren wel toegenomen. In het federale parlement werd van 2010 tot 2015 28% van de zetels

¹⁹⁷ Wetboek van strafrecht art. 238 (2).

¹⁹⁸ Wetboek van strafrecht art. 240 (2).

¹⁹⁹ Wetboek van strafrecht art. 241.

²⁰⁰ Wetboek van strafrecht art. 248 (c).

²⁰¹ Wetboek van strafrecht art. 251 (d).

²⁰² Wetboek van strafrecht art. 252 (2).

²⁰³ Wetboek van strafrecht art. 269 (c).

²⁰⁴ Wetboek van strafrecht art. 270 (p).

²⁰⁵ Wetboek van strafrecht art. 512 (1).

²⁰⁶ Wetboek van strafrecht art. 514 (2) c.

²⁰⁷ Wetboek van strafrecht art. 539 (1) c.

²⁰⁸ www.deathpenaltyworldwide.org/Ethiopia

²⁰⁹ Amnesty International, *Death sentences and Executions in 2013*, 26.03.2014.

²¹⁰ Amnesty International, *Death sentences and Executions in 2014*, april 2015; www.deathpenaltyworldwide.org/Ethiopia; www.worldcoalition.org/Ethiopia.

²¹¹ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

door vrouwen bezet.²¹² In het regionale parlement van de Somali-regio worden 77 van de 273 zetels door een vrouw bezet.²¹³

Het *National Committee for Traditional Practices* heeft 120 zogenoemde *Harmful Traditional Practices* (HTP's) geïdentificeerd in Ethiopië, waaronder huiselijk geweld, verkrachting, genitale verminking (FGM), ontvoering en kindhuwelijken. Hoewel deze praktijken in het wetboek van strafrecht expliciet strafbaar worden gesteld, laat de uitvoering en handhaving van deze wetten in de praktijk te wensen over. Het bewustzijn van deze rechten is, zowel onder wetshandhavers als onder vrouwen zelf, laag. Op nationaal niveau is recentelijk een *National Strategy on Harmful Traditional Practices against Women and Children*, waarin onder meer genitale verminking (FGM) en kindhuwelijken worden genoemd, geratificeerd. Aangezien deze strategie nog maar recentelijk is geïmplementeerd, zijn er nog geen resultaten bekend.²¹⁴

Huiselijk geweld en verkrachting

Huiselijk geweld, inclusief verkrachting, is een serieus probleem in Ethiopië. Huiselijk geweld is strafbaar maar de wet benoemt niet specifiek seksueel geweld.²¹⁵ Verkrachting is ook strafbaar maar in de wet wordt verkrachting door de partner niet expliciet benoemd. Er zijn geen officiële cijfers bekend over huiselijk geweld en verkrachting.

De afgelopen jaren hebben de Ethiopische autoriteiten verschillende maatregelen genomen in de strijd tegen huiselijk geweld.²¹⁶ Volgens *US Department of State* komt het in de praktijk niet vaak tot een veroordeling wegens huiselijk geweld of verkrachting. Rechtszaken in verband met huiselijk geweld of verkrachting hebben geen prioriteit en worden vaak uitgesteld. Ook zijn schaamte, angst voor vergelding, sociale druk, onwetendheid, gebrekkige infrastructuur en een gebrek aan vertrouwen in de politie redenen voor vrouwen om af te zien van een gang naar de rechter, met name op het platteland.²¹⁷

Een andere bron meldt dat met de instelling van speciale onderzoekseenheden in vijf van de negen zones in de Somali-regio een substantieel aantal gevallen van verkrachting is gemeld. Zo zouden in Jijiga in het eerste halfjaar van 2015 35 gevallen van verkrachting strafrechtelijk zijn vervolgd en 107 gevallen van huiselijk geweld zijn gemeld. Tegelijkertijd meldt deze bron dat gevallen van huiselijk geweld en verkrachting met name op het platteland relatief weinig worden gemeld aan het formele justitiële systeem.²¹⁸

Slachtoffers van (huiselijk) geweld hebben weinig mogelijkheden om aan het geweld te ontsnappen. Vestiging elders of in een grote stad is veelal geen reëel alternatief. Voor alleenstaande vrouwen is het moeilijk om in Ethiopië een eigen bestaan op te bouwen. Huisvesting en werk zijn voor een alleenstaande vrouw moeilijk te krijgen. Als men al werk vindt, dan is het veelal als huishoudelijke hulp of in de prostitutie. In dergelijke posities kunnen deze vrouwen opnieuw slachtoffer worden van (seksueel) geweld.

²¹² US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

²¹³ Vertrouwelijke bron.

²¹⁴ Vertrouwelijke bron.

²¹⁵ Wetboek van Strafrecht, art. 564.

²¹⁶ US Department of State, *2013 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

²¹⁷ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

²¹⁸ Vertrouwelijke bron.

In de Ogaden waren er veel berichten van verkrachtingen. Meisjes en vrouwen zouden op grote schaal door het Ethiopische leger en de *Special Police Forces* zijn verkracht. Volgens de *Ogaden Women Relief Association* worden verkrachtingen in de Ogaden door de Ethiopische strijdkrachten als 'oorlogswapen' gebruikt.²¹⁹ Het is echter moeilijk om de precieze schaal van verkrachtingen in de Ogaden vast te stellen.²²⁰ Zie voor nadere informatie paragraaf 3.3.7. Volgens bronnen vinden verkrachtingen door de *Special Police Forces* plaats in een klimaat van volledige straffeloosheid.²²¹

Kindhuwelijken

Een huwelijk met een minderjarige is expliciet verboden in de grondwet, in de herziene *Family Code* en in het wetboek van strafrecht. In de wetgeving van de Somali-regio is de huwelijksleeftijd echter nog niet aangepast. Ondanks het feit dat de wettelijke leeftijd om te trouwen achttien jaar is, komt het in Ethiopië nog steeds op vrij grote schaal voor dat meisjes op minderjarige leeftijd uitgehuwelijkt worden. Wel komt er steeds meer kritiek op deze praktijk en is de gemiddelde leeftijd waarop meisjes trouwen langzaam aan het stijgen. De gemiddelde leeftijd waarop vrouwen in de Somali-regio trouwen is volgens de *Demographic Health Survey* uit 2011 17,6 jaar.²²² Volgens bronnen hebben de afgelopen vijf jaar de autoriteiten in de Somali-regio actief campagne gevoerd om kindhuwelijken te ontmoedigen en te bestrijden, zij het dat de beschikbare (financiële en personele) middelen beperkt waren.²²³

Er zijn mechanismen waarmee een meisje zich in bepaalde gevallen kan onttrekken aan een dergelijk huwelijk: bijvoorbeeld door bescherming van de school of via het *kebele*-bestuur.²²⁴ In sommige gevallen proberen jonge meisjes zich aan een dergelijk huwelijk te onttrekken door bij familie in de stad te gaan wonen en als huishoudelijke hulp te gaan werken. Vaak komen zij dan echter opnieuw in de problemen.

Huwelijk door ontvoering

Het ontvoeren van meisjes en vrouwen om ze tot een huwelijk te dwingen komt volgens een studie uit 2009 relatief veel voor in een aantal regio's in Ethiopië, waaronder SNNPR (12,9%). Over de Somali-regio zijn uit deze studie geen cijfers bekend.²²⁵ Volgens een oudere studie uit 2005 was het percentage meisjes/vrouwen in de leeftijd van 15 tot 49 jaar in de Somali-regio dat ontvoerd werd om ze tot een huwelijk te dwingen 4,6% tegen een landelijk cijfer van 8%.²²⁶ Bij een ontvoering, die in veel gevallen gepaard gaat met fysiek geweld en verkrachting, raken meisjes gestigmatiseerd en worden zij veelal gedwongen met hun ontvoerder of verkrachter

²¹⁹ Graham Peebles, *State Terrorism in Ogaden, Ethiopia*, in Counterpunch 9-11 januari 2015; UNPO, *Ogaden: Meeting the Victims of the Ogaden region*, 31.03.2014; Graham Peebles, *The Pain of the Ogaden Somali People*, in Counterpunch 22 – 24 maart 2013; Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; UNPO, *Ogaden Report*, november 2014; UNPO, *Getting United, Bold, Loud and Active Key to Uncover the Suffering of Minority Women and Misuse of EU Funds in Ethiopia*, 06.02.2015.

²²⁰ UNPO, *Ogaden Report*, november 2014.

²²¹ Vertrouwelijke bronnen.

²²² Central Statistical Agency, *Ethiopia Demographic and Health Survey 2011*, maart 2012; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

²²³ Vertrouwelijke bron.

²²⁴ UNICEF, *A community takes measures to protect girls from harmful practices including child marriage*, 30.10.2012.

²²⁵ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

²²⁶ Save the Children, *Child Protection in the Somali Region of Ethiopia*, april 2011.

te trouwen. Ontvoeringen kunnen ook leiden tot conflicten tussen families, gemeenschappen en etnische groepen.²²⁷

In het wetboek van strafrecht staat op ontvoering een maximumstraf van tien jaar en op verkrachting een straf van maximaal 20 jaar.²²⁸ Zaken worden echter zelden aanhangig gemaakt en velen beschouwen ontvoeringen in verband met een huwelijk als onderdeel van de cultuur. Volgens verschillende bronnen wordt in het geval van een ontvoering of verkrachting in verband met een huwelijk de dader niet gestraft, indien het slachtoffer instemt met het huwelijk.²²⁹

Genitale verminking

Vrouwelijke genitale verminking (*female genital mutilation*, FGM) komt in Ethiopië in zowel de christelijke als de moslimgemeenschap voor, zij het dat het onder christenen minder vaak voorkomt dan onder moslims. Volgens verschillende bronnen is FGM meer een cultureel dan een religieus fenomeen.²³⁰

De Somali-regio heeft één van de hoogste percentages FGM. Afhankelijk van de gebruikte statistieken komt het percentage vrouwen dat genitale verminking heeft ondergaan in de Somali-regio uit op 97.3 % (DHS/2005) en 70.7 % (ELGDAM/2007). Het eerste percentage (97.3%) heeft betrekking op vrouwen in de leeftijd van 15 tot 49 jaar, het tweede percentage (70.7%) betreft alle vrouwen.²³¹

In de Somali-regio vindt genitale verminking bij meisjes niet direct na de geboorte plaats maar op latere leeftijd. Volgens bronnen wordt genitale verminking in de Somali-regio uitgevoerd in de leeftijd van vier tot in de twintig. In 2011 zou in de Somali-regio 31.7% van de meisjes onder de 15 jaar FGM hebben ondergaan.²³²

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) maakt een onderscheid tussen vier 'typen' genitale verminking:

- Type 1: Gedeeltelijke of totale verwijdering van de clitoris en/of de voorhuid.
- Type 2: Gedeeltelijk of totale verwijdering van de clitoris en de kleine schaamlippen, met of zonder verwijdering van de grote schaamlippen.
- Type 3: Vernauwen van de vaginale opening door wegsnijden en aan elkaar hechten van de kleine schaamlippen en/of grote schaamlippen, met of zonder verwijdering van de clitoris (infibulatie).
- Type 4: Alle andere schadelijke handelingen aan de vrouwelijke geslachtsorganen om niet-medische redenen, zoals prikken, piercen, kerven, schrapen en wegbranden.²³³

In de Somali regio komt 'type 3' en 'type 4' het meeste voor (ongeveer 90%) en wordt bij een kleine minderheid 'type 1' en 'type 2' toegepast.²³⁴

²²⁷ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

²²⁸ Wetboek van Strafrecht, art. 587 en art. 620.

²²⁹ US Department of State, *2013 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; Equality Now, *Ethiopia: Official Licence for Abduction and Rape* (<http://www.equalitynow.org/node/261>).

²³⁰ 28TOOMANY, Country Profile: FGM in Ethiopia, oktober 2013.

²³¹ 28TOOMANY, Country Profile: FGM in Ethiopia, oktober 2013.

²³² 28TOOMANY, Country Profile: FGM in Ethiopia, oktober 2013; UNICEF, *Investing in boys and girls in Ethiopia: past, present and future 2012*; www.unicef.org/Ethiopia/ET_real_2006_FGM.pdf. Vertrouwelijke bron.

²³³ Pharos, Wat is meisjesbesnijdenis? zie: <http://www.pharos.nl>.

²³⁴ 28TOOMANY, Country Profile: FGM in Ethiopia, oktober 2013. Vertrouwelijke bron.

De Ethiopische wetgeving stelt FGM strafbaar. De wet maakt onderscheid tussen vrouwenbesnijdenis en infibulatie. Op vrouwenbesnijdenis staat een gevangenisstraf van drie maanden tot drie jaar of een geldboete van 500 tot 10.000 Birr (20 tot 400 euro). Op infibulatie staat een gevangenisstraf tot maximaal tien jaar.²³⁵

Volgens bronnen hebben de afgelopen vijf jaar de regionale autoriteiten samen met het maatschappelijk middenveld actief campagne gevoerd om FGM te ontmoedigen en te bestrijden.²³⁶ In 6 *woreda's* zou FGM publiekelijk zijn afgeschaft waarbij de autoriteiten in samenwerking met lokale anti-FGM comite's zorg dragen voor handhaving. Tot juni 2015 zouden 32 gevallen van FGM strafrechtelijk zijn vervolgd. Als FGM wordt gerapporteerd, dan zou de politie vervolgens in actie komen om de zaak te onderzoeken en de dader te arresteren. Probleem is echter dat niet alle gevallen van FGM worden gerapporteerd. Ook is er gebrek aan (financiële en personele) middelen en schiet vooral in de afgelegen gebieden monitoring en handhaving tekort.²³⁷

Volgens andere bronnen komt strafrechtelijke vervolging van personen in verband met het praktiseren van FGM nauwelijks voor. Indien het al tot een rechtszaak komt, zouden uitvoerders van besnijdenis veelal kwijtschelding van straf krijgen. FGM wordt algemeen beschouwd als een familieaangelegenheid waarbij zelden hulp van buitenaf wordt gezocht.²³⁸

Hoewel in principe de moeder beslist of de dochter besneden wordt, is die keuzevrijheid volgens verschillende bronnen relatief, gezien de aanzienlijke druk van sociale omgeving en traditie. In een stedelijke omgeving is het volgens deze bronnen makkelijker om een besnijdenis niet te laten uitvoeren dan op het platteland. Het is in principe mogelijk om zich aan dreigende genitale verminking (van de dochter) te onttrekken door zich elders in Ethiopië te vestigen, maar het zal per persoon verschillen of men elders ook een bestaan kan opbouwen. Over het algemeen is de positie van alleenstaande vrouwen in Ethiopië moeilijk.²³⁹

Ook een andere bron bevestigt dat het niet eenvoudig is om je als vrouw te onttrekken aan FGM. Ook in de omliggende regio's wordt FGM op grote schaal gepraktiseerd. Deze bron refereert tegelijkertijd aan de (overheids)campagne tegen FGM van de laatste vijf jaar. De laatste vijf jaar zijn er bij deze bron geen gevallen bekend van vrouwen die om redenen van niet willen besnijden de regio (gedwongen) hebben verlaten.²⁴⁰

Mensenhandel

In Ethiopië worden van het platteland meisjes en jonge vrouwen verhandeld naar stedelijke centra voor werk in de huishouding en in mindere mate voor seksuele exploitatie. Vanuit Ethiopië worden vooral jonge vrouwen verhandeld naar het Midden-Oosten om daar ingezet te worden in de huishouding. Zij lopen hierbij het risico op onder meer seksuele exploitatie, fysiek en seksueel geweld, gedwongen opsluiting en confiscatie van reisdocumenten.²⁴¹ Niet bekend is hoeveel kinderen uit de Somali-regio jaarlijks het slachtoffer worden van mensenhandel. Ook is niet

²³⁵ Wetboek van Strafrecht, art. 568 en 569.

²³⁶ 28TOOMANY, *Country Profile: FGM in Ethiopia*, oktober 2013; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*. Vertrouwelijke bron.

²³⁷ Vertrouwelijke bronnen.

²³⁸ 28TOOMANY, *Country Profile: FGM in Ethiopia*, oktober 2013; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

²³⁹ EGLDAM, *FGM Network update, volume 1, Issue XIII*, september 2011, EGLDAM, *Female Genital Mutilation, The Practice*, zie: <http://www.egeldam-fgm.net>.

²⁴⁰ Vertrouwelijke bron.

²⁴¹ US Department of State, *2014 Trafficking in Persons Report – Ethiopia*.

bekend in hoeverre de Ethiopische overheid en/of (i)ngo's in de Somali-regio hulp bieden aan slachtoffers van mensenhandel.

3.4.2 *Minderjarigen*

Hoewel de rechten van minderjarigen in Ethiopië op nationaal niveau gewaarborgd worden in onder meer het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, de grondwet, de herziene *Family Code* en het wetboek van strafrecht, schiet de bescherming van deze rechten in de praktijk tekort.²⁴² Ook de regionale wetgeving in de Somali-regio biedt onvoldoende bescherming aan kinderen. Sociale factoren als ondervoeding en een hoge kindersterfte dragen bij aan de slechte positie van kinderen in Ethiopië.²⁴³

In Ethiopië zijn kinderen vanaf de leeftijd van 18 jaar wettelijk meerderjarig en handelingsbekwaam.²⁴⁴

In Ethiopië is lager onderwijs gratis maar niet verplicht. Er zijn in Ethiopië te weinig scholen en leerkrachten beschikbaar voor het aantal kinderen, vooral in landelijke gebieden.²⁴⁵ In de Somali-regio volgt 57% van de kinderen in de basisschoolleeftijd lager onderwijs (in heel Ethiopië: 65%) en van de kinderen in de leeftijd voor voortgezet onderwijs gaat 8% (in heel Ethiopië: 14%) naar school.²⁴⁶ Veel kinderen in de Somali-regio verlaten echter voortijdig de school.²⁴⁷ De overheid, VN en ngo's zijn actief in de Somali-regio (mobiele scholen, nieuwe scholen, voorlichting, voedselprogramma's, etc.) om meer kinderen onderwijs te laten volgen.²⁴⁸

Kinderarbeid

In Ethiopië is meer dan 27% van de kinderen tussen de vijf en veertien jaar slachtoffer van kinderarbeid.²⁴⁹ Hoewel Ethiopië wetgeving kent tegen kinderarbeid, schiet de handhaving van deze wetgeving in veel gevallen tekort. Volgens de wet is de minimumleeftijd voor betaald werk veertien jaar. Verder bestaan er voor kinderen tussen de veertien en achttien jaar speciale beperkingen: zo mogen zij geen gevaarlijk werk doen, niet langer dan zeven uur per dag werken en niet 's nachts werken.²⁵⁰

In de Somali-regio is ruim 22% van de kinderen slachtoffer van kinderarbeid.²⁵¹ Daarnaast worden op het platteland vrijwel alle kinderen ingeschakeld bij onder meer het oppassen op vee, op het land werken, water halen en brandhout verzamelen. Kinderen verzuimen geregeld school om thuis mee te helpen. In de Somali-regio zoeken minderjarigen van het platteland vaak werk in de steden in de

²⁴² US Department of State, *2013 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

²⁴³ Eén op de zeventien Ethiopische kinderen sterft voor het eerste levensjaar en één op de elf kinderen sterft voor het vijfde levensjaar. Central Statistical Agency, *Ethiopia Demographic and Health Survey 2011*, maart 2012; UNICEF, *Investing in boys and girls in Ethiopia: past, present and future 2012*. Vertrouwelijke bron.

²⁴⁴ African Child Policy Forum, *Harmonisation of laws on children in Ethiopia, country brief*, zie: <http://www.acerwc.org>.

²⁴⁵ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

²⁴⁶ Central Statistical Agency, *Ethiopia Demographic and Health Survey 2011*, maart 2012.

²⁴⁷ Save the Children, *Child Protection in the Somali Region of Ethiopia*, april 2011; Central Statistical Agency, *Ethiopia Demographic and Health Survey 2011*, maart 2012.

²⁴⁸ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

²⁴⁹ Central Statistical Agency, *Ethiopia Demographic and Health Survey 2011*, maart 2012.

²⁵⁰ U.S. Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

²⁵¹ Central Statistical Agency, *Ethiopia Demographic and Health Survey 2011*, maart 2012.

regio of vertrekken naar Somalië of Djibouti voor werk. Vaak worden zij hierbij slachtoffer van mensenhandel.²⁵²

Mensenhandel

Volgens schattingen van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) worden in Ethiopië jaarlijks ongeveer 1,2 miljoen kinderen het slachtoffer van mensenhandel.²⁵³ Jongens worden voornamelijk in Ethiopië en Djibouti gedwongen tot arbeid (in de industrie, op het land, in het huishouden, straathandel, etc.). Meisjes worden voornamelijk in Ethiopië, de omliggende landen en het Midden-Oosten gedwongen tot huishoudelijk werk en prostitutie. Kinderen van het platteland worden vaak op vrij agressieve wijze gerekruteerd met valse beloften.²⁵⁴

Niet bekend is hoeveel kinderen uit de Somali-regio jaarlijks het slachtoffer worden van mensenhandel. Volgens bronnen is mensenhandel in kinderen een veel voorkomend fenomeen in de Somali-regio. Kinderen worden onder meer op scholen gerekruteerd. Kinderen zouden gerekruteerd worden voor werken in het buitenland en voor losgeld/afpersingsdoeleinden.²⁵⁵ Niet bekend is in hoeverre de Ethiopische overheid en/of (i)ngo's in de Somali-regio hulp bieden aan slachtoffers van mensenhandel.

Straatkinderen

Volgens een rapport van het Ethiopische ministerie van Arbeid en Sociale Zaken leefden in 2007 in Ethiopië ongeveer 150.000 kinderen op straat. Latere onderzoeken komen tot lagere aantallen. Veel van deze straatkinderen bedelen, soms als onderdeel van een straatbende, of werken in de informele sector. Straatkinderen staan bloot aan (seksueel) geweld en uitbuiting.²⁵⁶

Ook in de Somali-regio leven kinderen op straat.²⁵⁷ Volgens een bron is het aantal straatkinderen toegenomen en leven ongeveer 350 kinderen op straat in steden als Jijiga en Gode. Deze kinderen zijn voornamelijk afkomstig uit andere regio's zoals Oromia. Somali kinderen werken wel op straat maar gaan in de avond veelal naar hun familie terug. Onder straatkinderen komt veel jeugdcriminaliteit voor.²⁵⁸ Niet bekend is in hoeverre de Ethiopische overheid en/of (i)ngo's in de Somali-regio hulp bieden aan slachtoffers van mensenhandel.

Weeskinderen

Volgens de statistieken van *UN Children's Fund* waren er in Ethiopië in 2012 ongeveer 4,5 miljoen weeskinderen. Opvang van wezen vindt doorgaans plaats door familie. De opnamecapaciteit van families om het grote aantal wezen in Ethiopië op te vangen is echter onvoldoende. Ook weeshuizen hebben onvoldoende capaciteit en middelen om het grote aantal wezen op te vangen. Hierdoor belanden kinderen op straat.²⁵⁹ Er verblijven in Ethiopië ruim 10.000 kinderen in opvanghuizen. Een groot deel van hen is wees (met nog één ouder of geen ouders meer), maar in de

²⁵² Save the Children, *Child Protection in the Somali Region of Ethiopia*, april 2011. Vertrouwelijke bron.

²⁵³ UNICEF, *Investing in boys and girls in Ethiopia: past, present and future 2012*.

²⁵⁴ US Department of State, *2014 Trafficking in Persons Report – Ethiopia*.

²⁵⁵ Vertrouwelijke bron.

²⁵⁶ Save the Children, *National Situation Analysis on Street Children in Ethiopia*, juni 2012; UNICEF, *Investing in boys and girls in Ethiopia: past, present and future 2012*; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*. <http://www.retrak.org/Default.aspx>.

²⁵⁷ Save the Children, *Child Protection in the Somali Region of Ethiopia*, april 2011.

²⁵⁸ Vertrouwelijke bron.

²⁵⁹ UNICEF, *Investing in boys and girls in Ethiopia: past, present and future 2012*; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

tehuizen verblijven ook kinderen die door hun ouders ter adoptie zijn afgestaan. Veel kinderen worden voor internationale adoptie aangeboden.²⁶⁰ In veel opvanghuizen voor kinderen schiet de zorg tekort vanwege beperkte financiën, onbekendheid met de regelgeving, gebrek aan toezicht en gebrek aan vakkennis. Kinderen in opvanghuizen hebben vaak psychische problemen en kunnen slachtoffer worden van fysiek geweld.²⁶¹ Vooral in opvanghuizen door de overheid geleid zijn de leefomstandigheden slecht (overbevolking, onhygiënisch).²⁶² De leefomstandigheden in particuliere tehuizen zijn over het algemeen beter dan die in overheidsweeshuizen, maar zij verschillen per tehuis.

Het precieze aantal weeskinderen in de Somali-regio is niet bekend.²⁶³ Somali's hebben een sterk sociaal netwerk waardoor relatief veel kinderen door de familie (*extended family*) worden opgevangen. Volgens een bron worden weeskinderen die geen ouders meer hebben in de regel goed opgevangen binnen de familie maar hebben weeskinderen met één ouder het moeilijker.²⁶⁴ De meeste weeskinderen leven in armoede en lopen risico slachtoffer te worden van schooluitval, kinderarbeid of een minderjarig huwelijk. Er verblijven volgens bronnen in de Somali-regio ongeveer 1.345 weeskinderen in vijf opvanghuizen geleid door SOS Kinderdorpen. Ongeveer 345 weeskinderen van omgekomen ouders verblijven in overheidshuizen omdat geen enkele familie hen wil opvangen vanwege het stigma van kinderen van rebellen collaborateurs.²⁶⁵ Niet bekend is wat de leefomstandigheden in de opvanghuizen in de Somali-regio zijn en in hoeverre deze verschillen van leefomstandigheden van 'gewone' kinderen.

Kindsoldaten

Volgens berichten zouden minderjarigen (op beperkte schaal) deel uitmaken van de *Special Police Forces*. Volgens de Ethiopische regering geldt voor de *Special Police Forces* een minimum leeftijd van 18 jaar maar door bijvoorbeeld het ontbreken van een goede geboorteregistratie is rekrutering van minderjarigen niet geheel uit te sluiten.²⁶⁶ Ook waren er enkele jaren geleden berichten van rekrutering door het ONLF van kinderen in vluchtelingenkampen in Kenia. Deze kinderen zouden naar Ethiopië gesmokkeld zijn om te werken als kok of drager. Ook *Al Shabaab* zou mogelijk jonge mannen in vluchtelingenkampen hebben gerekruteerd.²⁶⁷

3.4.3 *Etnische groepen*

In de grondwet van 1995 zijn de religieuze, politieke en culturele rechten van de meer dan tachtig etnische groepen en talen in Ethiopië vastgelegd.²⁶⁸ De staat is ingericht volgens het principe van 'etnisch federalisme', bedoeld om de overheersing van één etnische groep te voorkomen. Hoewel vrijwel alle etnische groepen in Ethiopië politiek proportioneel vertegenwoordigd zijn (en kleine etnische groepen

²⁶⁰ In 2009 werden 4.500 Ethiopische kinderen voor internationale adoptie afgestaan. UNICEF, *Investing in boys and girls in Ethiopia: past, present and future 2012*.

²⁶¹ UNICEF, *Investing in boys and girls in Ethiopia: past, present and future 2012*.

²⁶² U.S. Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

²⁶³ Volgens een onderzoek uit 2007 (*The 2007 Population and Housing Census of Ethiopia: Statistical Report for Somali Region*) telde de Somali-regio 2.340.771 kinderen, waarvan 178.728 één ouder misten en 24.189 beide ouders misten.

²⁶⁴ Save the Children, *Child Protection in the Somali Region of Ethiopia*, april 2011.

²⁶⁵ Vertrouwelijke bron.

²⁶⁶ Save the Children, *Child Protection in the Somali Region of Ethiopia*, april 2011. Vertrouwelijke bronnen.

²⁶⁷ AI, *Annual Report 2011 – Ethiopia*, 12 mei 2011; IRIN, *Ethiopia's ONLF rebellion*, 29 oktober 2012.

²⁶⁸ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

zetels krijgen toebedeeld), nemen de Tigray van de hooglanden in Ethiopië dominante posities in.²⁶⁹

In de Somali-regio vormen etnische Somali's naar schatting minimaal 95% van de bevolking en domineren daarmee de regionale politiek (SPDP). De Somali's zijn onder te verdelen in een groot aantal subclans, waarvan de Ogadeni de grootste is (ongeveer 40 tot 50% van alle etnische Somaliers is Ogadeni). Zie voor een overzicht van etnische groepen paragraaf 2.1.1 en voor politieke ontwikkelingen paragraaf 2.2.1.

In landelijke gebieden is al het land eigendom van de staat. Rechten op het gebruik van land worden op regionaal en federaal niveau toegekend aan gemeenschappen. De op etniciteit geënte staatkundige indeling van Ethiopië heeft tot gevolg dat er geregeld conflicten ontstaan tussen verschillende etnische groepen over o.a. de vaststelling van grenzen en de daaraan verbonden toekenning van gebruiksrechten van natuurlijke hulpbronnen, zoals (graas)land en water. De afgelopen jaren waren er geregeld conflicten tussen etnische Somali's en Afar en Oromo's aan de grens van de Somali-regio, waarbij doden en gewonden vielen. Ook waren er veel conflicten tussen Somaliclans onderling over natuurlijke hulpbronnen.²⁷⁰

In Ethiopië zorgen hervestigingsprogramma's voor spanningen en conflicten over natuurlijke hulpbronnen onder de (agro)pastorale bevolking.²⁷¹ Volgens sommige berichten zouden in de Ogaden bewoners gedwongen zijn zich elders te vestigen vanwege onder meer de vondst van olie en gas in hun oorspronkelijke woongebied. Dit zou gepaard zijn gegaan met geweld en mensenrechtenschendingen (intimidaties, arrestaties, verkrachtingen, gedwongen rekrutering, confiscatie van vee, platbranden van weidegrond, oogst en huizen, etc.).²⁷² Andere bronnen zijn echter niet bekend met gedwongen hervestiging of geven aan dat dit niet meer gebeurt.²⁷³

Binnen de Ogadeni nemen de Reer Abdullah (clan van de regionaal president) een dominante positie in. Andere (sub)clans zouden moeite hebben met deze dominantie.²⁷⁴ Volgens verschillende bronnen hebben minderheidsclans en (etnische) minderheidsgroepen, zoals Rer Barre, Midgan en verschillende Bantu-groepen, in de Somali-regio een gemarginaliseerde positie. Er zou op deze minderheidsclans/groepen neergekeken worden (discriminatie) en zij zouden afhankelijk zijn van de bescherming van een meerderheidsclan.²⁷⁵

²⁶⁹ Vertrouwelijke bron.

²⁷⁰ Save the Children, *Child Protection in the Somali Region of Ethiopia*, april 2011; US Department of State, *2013 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*. Vertrouwelijke bronnen.

²⁷¹ De Ethiopische regering is bezig om 1,5 miljoen mensen te hervestigen onder de noemer mensen een betere toegang tot basisvoorzieningen te garanderen. Volgens Human Rights Watch is de werkelijke reden veelal dat de regering het oorspronkelijke woongebied wil herontwikkelen (bijvoorbeeld voor de aanleg van staatsuikerplantages). De hervestiging zou veelal zonder voldoende overleg en compensatie plaatsvinden en in sommige gevallen gepaard zijn gegaan met geweld en mensenrechtenschendingen. Human Rights Watch, *World Report 2015 – Ethiopia*.

²⁷² UNPO, *Ogaden: Demand for Humanitarian Support and UN Fact-Finding Mission*, 03.10.2014; UNPO, *Growing Tensions Over Oil Extraction Activities in Ogaden Territories*, 26.02.2014; IPS, *Humanitarian Crisis for Ogaden Living Near Ethiopia's Oil Fields*, 23.02.2014; UNPO, *Ogaden: Desperate Call Through Demonstrations In Geneva*, 12.03.2014; Islamweb, *Ogaden Somalis file Ethiopia ICC complaint*, 15.02.2012; OgadenToday, *Ogaden National Liberation Army Military Communiqué*, 15.10.2015.

²⁷³ Vertrouwelijke bronnen.

²⁷⁴ Vertrouwelijke bron.

²⁷⁵ Save the Children, *Child Protection in the Somali Region of Ethiopia*, april 2011. Vertrouwelijke bron.

4 Migratie

4.1 Migratiestromen

Migratie uit Ethiopië

Migratie van Ethiopië naar het buitenland is een gemengde migratie, bestaande uit arbeidsmigranten en vluchtelingen. Vanuit en via de Somali-regio reizen migranten naar Somalië en Djibouti en vandaar eventueel verder naar Saoedi-Arabië/ Golfstaten, en eventueel door via Turkije naar Griekenland. Ook reizen migranten vanuit en via de Somali-regio naar Kenia/Tanzania en vandaar eventueel verder naar Zuid-Afrika.

Migratie naar Ethiopië

Het aantal in Ethiopië verblijvende vluchtelingen is de afgelopen jaren sterk gestegen naar ongeveer 730.000. De meeste vluchtelingen zijn afkomstig uit Zuid-Sudan, Somalië en Eritrea.²⁷⁶ In de Somali-regio verblijven Somalische vluchtelingen. Zie paragraaf 4.3.

4.2 Binnenlandse ontheemden

Ethiopië heeft geen nationaal ontheemdenbeleid.²⁷⁷ Ook is er geen apart staatsorgaan dat verantwoordelijk is voor de coördinatie van de bescherming en ondersteuning van ontheemden. De federale *Disaster Risk Management and Food Security Sector* (DRMFSS) is het belangrijkste overheidsorgaan voor de hulpverlening aan ontheemden.²⁷⁸

Het *Internal Displacement Monitoring Centre* schatte het aantal ontheemden in Ethiopië in december 2014 op 397.200. IOM beschouwt 80% van de ontheemden als 'protracted', waarvoor geen duurzame oplossing voorhanden is. In de Somali-regio zouden zich naar verhouding de meeste ontheemden bevinden. De beperkte toegang tot de regio maakt het echter onmogelijk om een precieze schatting te maken van het aantal ontheemden in de Somali-regio en de Ogaden.²⁷⁹ Volgens *International Displacement Monitoring Centre* (IDMC) vinden de meeste ontheemden onderdak bij familie of in de bush.²⁸⁰ Volgens een bron zijn er in de Somali-regio wel ontheemdenkampen maar die zouden een niet-officiële status hebben.²⁸¹

²⁷⁶ UNHCR, *Global Appeal 2015 Update – Ethiopia*.

²⁷⁷ Ethiopië tekende in oktober 2009 de *Convention for the protection and assistance of internally displaced persons in Africa (Kampala Convention)*.

²⁷⁸ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*.

²⁷⁹ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; www.internaldisplacement.org/sub-saharan-africa/ethiopia/figures-analysis.

²⁸⁰ <http://www.internal-displacement.org/sub-saharan-africa/ethiopia/summary>.

²⁸¹ Vertrouwelijke bron.

In de Somali-regio leidden droogte en hevige regenval geregeld tot ontheemding. Ook conflicten tussen clans onderling over natuurlijke hulpbronnen (vaak gerelateerd aan droogte) leidden tot ontheemding. Vaak is er sprake van tijdelijke ontheemding en keren ontheemden na verloop van tijd weer terug naar hun oorspronkelijke woongebied. De vraag is ook wanneer pastorale gemeenschappen daadwerkelijk als ontheemd kunnen worden beschouwd. Sommige langdurig ontheemden worden van overheidswege geherhuisvest. Ook bemiddelen ngo's soms bij het vinden van een duurzame oplossing voor langdurige ontheemden. Het geeft geregeld problemen als ontheemden zich vestigen op het grondgebied van een andere clan. Soms worden ontheemden door de andere clan als 'slaaf' gebruikt en afgeperst. Ontheemden vestigen zich soms ook in vluchtelingenkampen waar ze zich voordoen als Somalische vluchteling.²⁸² Volgens sommige berichten zouden in de Ogaden plattelandsgemeenschappen ook gedwongen zijn zich elders te vestigen vanwege onder meer de vondst van olie en gas in hun oorspronkelijke woongebied.²⁸³ Andere bronnen zijn echter niet bekend met gedwongen hervestiging of geven aan dat dit niet meer gebeurt.²⁸⁴

4.3 Opvang vluchtelingen in Ethiopië

Regelgeving

Ethiopië is partij bij het VN-Vluchtelingenverdrag van 1951 en het bijbehorende protocol van 1967. Sinds 2005 is in Ethiopië een *Refugee Proclamation* van kracht waarin het Vluchtelingenverdrag en het Afrikaanse Vluchtelingenverdrag van 1967 zijn geïncorporeerd. De *Refugee Proclamation* verbiedt de Ethiopische regering vluchtelingen en asielzoekers te weigeren of uit te zetten naar hun land van herkomst waar zij het risico lopen op vervolging. In 2013 waren er volgens UNHCR geen berichten van *refoulement*.²⁸⁵ De *Refugee Proclamation* kent twee voorbehouden bij het Vluchtelingenverdrag van 1951, nl. het recht op werk (artikelen 17-19) en het recht op onderwijs (artikel 22(2)).²⁸⁶

De vluchtelingenkampen in Ethiopië worden geleid door het Ethiopische overheidsorgaan *Administration for Refugees and Returnees Affairs* (ARRA) in samenwerking met UNHCR. Vluchtelingen mogen in principe de kampen niet verlaten, behoudens speciale omstandigheden zoals in het geval van het volgen van een voortgezette opleiding of voor het ondergaan van een medische behandeling. Het is in de praktijk niet mogelijk om als vluchteling een verblijfsvergunning van de autoriteiten te krijgen, waardoor formele arbeid en duurzame integratie in Ethiopië

²⁸² US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*; UNPO, *Ogaden Report*, november 2014. <http://www.internal-displacement.org/sub-saharan-africa/ethiopia/summary>. Vertrouwelijke bronnen.

²⁸³ UNPO, *Ogaden: Demand for Humanitarian Support and UN Fact-Finding Mission*, 03.10.2014; UNPO, *Growing Tensions Over Oil Extraction Activities in Ogaden Territories*, 26.02.2014; IPS, *Humanitarian Crisis for Ogaden Living Near Ethiopia's Oil Fields*, 23.02.2014; UNPO, *Ogaden: Desperate Call Through Demonstrations In Geneva*, 12.03.2014; Islamweb, *Ogaden Somalis file Ethiopia ICC complaint*, 15.02.2012; OgadenToday, *Ogaden National Liberation Army Military Communiqué*, 15.10.2015. Vertrouwelijke bron.

²⁸⁴ Vertrouwelijke bronnen.

²⁸⁵ UNHCR, *Global Report 2013 – Ethiopia*; UNHCR, *Global Appeal 2015 Update – Ethiopia*.

²⁸⁶ UN, *Joint submission by the UN Country Report Team (UNCT) in Ethiopia for the UN Compilation report: UNCT report for the UPR of Ethiopia – Sixth Session of the UPR Working Group (30 November – 11 December 2009)*.

niet tot de mogelijkheden behoren.²⁸⁷ Sinds medio 2010 heeft Ethiopië een 'out-of-camp' beleid waardoor vluchtelingen die zichzelf financieel kunnen onderhouden via *remittances* of familie/vrienden in Ethiopië niet langer verplicht in kampen hoeven te verblijven, maar ook in stedelijke gebieden mogen wonen. In eerste instantie gold dit beleid alleen voor Eritreeërs maar sinds 2013 mogen ook andere vluchtelingen gebruik maken van het 'out-of-camp' beleid maar in de praktijk gebeurt dit nog maar weinig.²⁸⁸

Somali-regio

In Ethiopië verblijven ongeveer 255.000 Somalische vluchtelingen die voor het merendeel zijn ondergebracht in vluchtelingenkampen in de Somali-regio. In het noordoosten van de Somali-regio, rondom de regionale hoofdstad Jijiga, bevinden zich drie kampen met Somalische vluchtelingen, te weten Aw-Barre, Sheder en Kebrebeyah. In het zuiden van de Somali-regio rond Dolo Ado bevinden zich vijf kampen voor Somalische vluchtelingen, te weten Bokolmanyu, Melkadida, Kobe, Hilaweyn en Buramino.²⁸⁹ Over het algemeen zijn de leefomstandigheden in de kampen redelijk, al zijn er wel verschillen per kamp. Er waren berichten van activiteiten van *Al-Shabaab* in en rond de vluchtelingenkampen rond Dolo Ado.²⁹⁰

Het merendeel van de Somalische asielzoekers wordt bij aankomst in Ethiopië doorgeleid naar een *screening camp*, Dolo Ado. In dit kamp stelt ARRA, in samenwerking met UNHCR, de vluchtelingenstatus vast. Somalische asielzoekers afkomstig uit Zuid- en Centraal-Somalië krijgen in Ethiopië een vluchtelingenstatus op *prima facie* basis.²⁹¹

4.4 Opvang vluchtelingen in de regio

De belangrijkste landen van opvang in de regio voor vluchtelingen en asielzoekers uit de Ogaden zijn Somalië en Kenia. De grensgebieden van Ethiopië met Somalië en Kenia zijn fluïde en (illegale) grenspassage is relatief eenvoudig.²⁹²

Somalië

Bij de UNHCR stonden in 2013 in Somalië (inclusief Puntland en Somali-land) 2.300 vluchtelingen en 9.800 asielzoekers geregistreerd die afkomstig waren uit Ethiopië. Zij verbleven voornamelijk in Puntland en Somali-land vanwege de relatief veilige situatie in deze gebieden.²⁹³ Het zou hier met name om etnische Oromo's en Amhara's gaan.²⁹⁴ Niet bekend is hoeveel in Somalië geregisteerde vluchtelingen en asielzoekers afkomstig waren uit de Ogaden. Ook is niet bekend hoeveel niet-geregisteerde vluchtelingen uit Ethiopië, in het bijzonder uit de Ogaden, in Somalië verbleven.

Volgens een bericht heeft Ethiopië met de Somalische autoriteiten geheime afspraken gemaakt en kunnen het Ethiopische leger en de Ethiopische geheime

²⁸⁷ UNHCR, *Global Report 2013 – Ethiopia*; UNHCR, *Global Appeal 2015 Update – Ethiopia*.

²⁸⁸ UNHCR, *Global Report 2013 – Ethiopia*; UNHCR, *Global Appeal 2015 Update – Ethiopia*.

²⁸⁹ UNHCR, *Global Report 2013 – Ethiopia*; UNHCR, *Global Appeal 2015 Update – Ethiopia*; <http://data.unhcr.org/horn-of-africa/region.php?id=7&country=65>;

²⁹⁰ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Ethiopia*. Vertrouwelijke bron.

²⁹¹ UNHCR, *Global Report 2013 – Ethiopia*; UNHCR, *Global Appeal 2015 Update – Ethiopia*.

²⁹² Vertrouwelijke bron.

²⁹³ UNHCR, *Global Report 2013 – Somalia*; UNHCR, *2015 UNHCR country operations profile – Somalia*.

²⁹⁴ IRIN, *Somalia: Refugees in Somaliland angry at status change*, 22.06.2010.

dienst in Somalië vrij opereren om vluchtelingen uit de Ogaden aan te pakken (intimidatie, ontvoering en moord). De Ethiopische geheime dienst zou in verschillende plaatsen in Somalië over eigen kantoren beschikken. De afgelopen jaren zouden ook veel vluchtelingen uit de Ogaden vanuit Somalië gedwongen zijn terug te keren naar Ethiopië.²⁹⁵

Kenia

In Kenia stonden in maart 2015 bij UNHCR 30.509 vluchtelingen en asielzoekers geregistreerd die afkomstig waren uit Ethiopië.²⁹⁶ Niet bekend is hoeveel in Kenia geregisteerde vluchtelingen en asielzoekers afkomstig waren uit de Ogaden. Ook is niet bekend hoeveel niet-geregisteerde vluchtelingen uit Ethiopië, in het bijzonder uit de Ogaden, in Kenia verbleven.

Volgens bronnen vestigen de meeste vluchtelingen uit de Ogaden zich in het noordoosten van Kenia, in Garissa en met name in de vluchtelingenkampen rond Dadaab. In de vluchtelingenkampen rond Dadaab verbleven in februari 2015 in totaal 352.558 vluchtelingen, waarvan ongeveer 15.000 vluchtelingen afkomstig waren uit Ethiopië. Ook in Nairobi vestigden zich uit de Ogaden afkomstige vluchtelingen.²⁹⁷ De leefomstandigheden voor vluchtelingen in de kampen rond Dadaab zijn zorgelijk. Er zijn weinig voorzieningen en er is tekort aan elementaire levensbehoeften, zoals onderdak en voedsel. Ook is er veel onveiligheid in de kampen ((seksueel) geweld tegen vrouwen, ontvoeringen en moorden). Naar verluidt is *Al-Shabaab* ook geregeld actief in en rond de kampen.²⁹⁸

Er waren berichten over bedreigingen, ontvoeringen, gedwongen repatriëringen, buitengerechtelijke executies en moord op vluchtelingen in Kenia, veelal verdacht van lidmaatschap van of steun aan het ONLF, door of in opdracht van het Ethiopische leger, de *Special Police Forces* of de Ethiopische geheime dienst.²⁹⁹ In januari 2014 werden twee belangrijke ONLF-onderhandelaars vanuit Nairobi ontvoerd naar Ethiopië. De twee ONLF-leden zouden bijna 1,5 jaar door de *Special Police Forces* in Ethiopië zijn vastgehouden.³⁰⁰

De Keniaanse vluchtelingenwet schrijft voor dat vluchtelingen in vluchtelingenkampen dienen te verblijven. Vluchtelingen die buiten de officiële kampen verblijven hebben te maken met (seksueel) geweld, afpersing, confiscatie van documenten, willekeurige arrestatie en detentie. Vluchtelingen zonder geldige

²⁹⁵ UNPO, *Ogaden: Desperate Call Through Demonstrations In Geneva*, 12.03.2014.

²⁹⁶ UNHCR, *Kenya: Registered refugees and asylum-seekers As of 01 March 2015*. In Dadaab waren 11.851, in Alinjurgur 3.160, in Kakuma 7.821 en in Nairobi 7.677 vluchtelingen geregistreerd.

²⁹⁷ UNHCR, *Kenya: Registered refugees and asylum-seekers As of 01 March 2015*; Graham Peebles, *State Terrorism in Ogaden, Ethiopia*, in Counterpunch 9-11 januari 2015; UNPO, *Ogaden Report*, november 2014; Graham Peebles, *Ethiopian Persecution, Threats and Kidnapping*, in Ethiopian Review 01.03.2014. UNHCR, *Bi-weekly Update (1-15 March 2015)*, Dadaab, Kenya.

²⁹⁸ Medecins Sans Frontieres, *Dadaab refugees: An uncertain tomorrow*, maart 2014; US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Kenya*; <http://www.news24.co.ke/National/News/Police-killed-in-Al-Shabaab-attack-in-Dadaab-20141130>; <http://www.theguardian.com/global-development/2015/jan/19/somalia-dadaab-refugee-camp-kenya>.

²⁹⁹ Graham Peebles, *Ethiopian Persecution, Threats and Kidnapping*, in Ethiopian Review 01.03.2014; UNPO, *Ogaden Report*, november 2014; UNPO, *Ogaden: Extra-Judicial Killings Continue Causing Increasing Violence*, 04.08.2014; UNPO, *Ogaden: ONLF Accuses Ethiopia of Extra-Judicial Killings*, 16.07.2014; Ogaden Online, *Ogaden Refugee man miraculously escapes after being kidnapped by Ethiopian Secret Service*, 10.10.2014; Ogaden Online, *Ogaden refugees in Kenya ask for govt protection*, 11.02.2014.

³⁰⁰ Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*; UNPO, *Ogaden Report*, november 2014; Graham Peebles, *Ethiopian Persecution, Threats and Kidnapping*, in Ethiopian Review 01.03.2014; OgadenToday, *Breaking News: Ethiopia releases ONLF officials kidnapped in Kenya*, 01.06.2015.

documenten lopen het risico teruggebracht te worden naar de vluchtelingenkampen of te worden gerepatrieerd.³⁰¹

4.5 Activiteiten van internationale organisaties

International Organization for Migration (IOM)

IOM is in Ethiopië op een groot aantal terreinen actief, waaronder het bieden van (nood)hulp aan ontheemden en vluchtelingen, het faciliteren van hervestiging naar derde landen, het faciliteren van vrijwillige terugkeer naar Ethiopië en het bestrijden van mensenhandel. IOM is in de Somali-regio met name actief in vluchtelingenkampen waar Somalische vluchtelingen worden opgevangen.³⁰²

Het Internationale Rode Kruis (ICRC)

ICRC heeft sinds 2013 weer toegang tot federale gevangenissen. Ook heeft ICRC in alle regio's, behalve in de Somali-regio, ook toegang tot (regionale) gevangenissen en politiebureaus. In september 2007 beschuldigden de Ethiopische autoriteiten ICRC van samenwerking met de rebellen en werd het ICRC gedwongen de werkzaamheden in de Somali-regio te staken. Sindsdien zijn alle verzoeken om opnieuw toegang tot de regio te krijgen afgewezen.³⁰³

UNHCR

UNHCR biedt bescherming en ondersteuning aan vluchtelingen in Ethiopië. Het programma van UNHCR richt zich onder meer op in de Somali-regio verblijvende Somalische vluchtelingen. Speciale aandacht is er voor onder meer de hervestiging van Somalische vluchtelingen naar derde landen.³⁰⁴

Er is geen officieel UNHCR-standpunt inzake de terugkeer van afgewezen asielzoekers uit Ethiopië en in het bijzonder de Ogaden.

4.6 Terugkeer

Volgens *Amnesty International* zijn Ethiopische agenten actief in veel landen, waarvan een aantal met Ethiopië samenwerkt op het gebied van gedwongen terugkeer naar Ethiopië. *Amnesty International* maakte in 2014 melding van de gedwongen terugkeer van Ethiopiërs uit Kenia, Jemen en Zuid-Sudan. In het geval van Kenia ging het om de ontvoering en gedwongen terugkeer van twee ONLF-onderhandelaars naar Ethiopië.³⁰⁵ Volgens een bericht keerden in 2014 vluchtelingen afkomstig uit de Ogaden gedwongen terug vanuit Somalië.³⁰⁶ *Amnesty International* is van mening dat Ethiopiërs die gedwongen terugkeren risico lopen op willekeurige arrestatie, strafrechtelijke vervolging, foltering en een oneerlijk proces.³⁰⁷

³⁰¹ US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices – Kenya*.

³⁰² Zie: <http://www.iom.int>; <http://ronairobi.iom.int/ethiopia>; <https://data.unhcr.org/horn-of-africa/partner.php?OrgId=25>.

³⁰³ ICRC, *Annual Report 2014*.

³⁰⁴ UNHCR, *Global Report 2013 – Ethiopia*; UNHCR, *Global Appeal 2015 Update – Ethiopia*.

³⁰⁵ Amnesty International, *International Report 2014/2015 – Ethiopia*.

³⁰⁶ UNPO, *Ogaden: Desperate Call Through Demonstrations In Geneva*, 12.03.2014.

³⁰⁷ Amnesty International, *Zur Menschenrechtensituation in Athiopien*, november 2014.

(www.amnesty.de/downloads/zur-menschenrechtenslage-aethiopien?destination=suche%3Fwords-advanced%3Dathiopien%26search_x%3D0%26search_y%3D0%26country%3D%26topic%3D%26node_type%3D%26from_month%3D0%26from_year%3D%26to_month%3D0%26to_year%3D%26form_id%3Dai_search_for_m).

Zie voor de behandeling van terugkerende politieke activisten in Ethiopië paragraaf 3.3.4.

5 Literatuurlijst

Abbink, J. *Ethnicity and conflict generation in Ethiopia: some problems and prospects of ethno-regional federalism*, Journal of Contemporary African Studies, september 2006.

Amnesty International (AI):

- *International Report 2014/15 – Ethiopia*;
- *Zur Menschenrechtensituation in Athiopien*, november 2014;
- *Death Sentences and Executions 2014*;
- *Death Sentences and Executions 2013*.

Central Intelligence Agency (CIA), *The World Factbook, Ethiopia*.

Central Statistical Agency Addis Abeba, *Ethiopia Demographic and Health Survey 2011*.

Foreign & Commonwealth Office, *Human Rights and Democracy Report 2013 – Country case study: Ethiopia – justice and treatment in detention*, 10 april 2014.

Freedom House:

- *Freedom in the World 2015 – Ethiopia*;
- *Freedom of the Press 2015 – Ethiopia*;
- *Freedom on the Net 2014 – Ethiopia*;
- *Freedom of the Press 2014 – Ethiopia*.

Human Rights Watch:

- *World Report 2015 – Ethiopia*;
- *Ethiopia: Updated Submission for the Universal Periodic Review*, 4 april 2014;
- *Ethiopia: 'Special Police' Execute 10. Investigate Paramilitary Abuse, Permit Access to Closed-Off Somali Region*, 28 mei 2012;
- *Collective Punishment. War Crimes and crimes against Humanity in the Ogaden area of Ethiopia's Somali Regional State*, juni 2008.

International Crisis Group, *Ethiopia: Prospects for Peace in Ogaden. Africa Report no. 207*, 6 augustus 2013.

International Committee of the Red Cross, *Annual Report 2014 – Ethiopia*;

- *Annual Report 2013 – Ethiopia*.

Karamarda Group:

- *Political Drama in the Somali Region of Ethiopia*, 26 september 2014;
- *Jail Ogaden and the Flawed Judicial System of the Somali Region in Ethiopia*, 31 maart 2014;

- *The 2010 Election and the Formidable Cartel in the Somali Region, 30 maart 2010.*

Landinfo:

- *Etiopia: Fengselet Jail Ogaden, 28 januari 2015;*
- *Ethiopia: Spesialstryken Liyu police i Region 5.*

Médécins Sans Frontières (MSF), *Dadaab refugees: An uncertain tomorrow, maart 2014.*

Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2014 –Ethiopia.*

Peebles, Graham:

- *State Terrorism in Ogaden Ethiopia, in Counterpunch 9-11 januari 2015;*
- *Ethiopian Persecution, Threats and Kidnapping, in NA Post 1 maart 2014;*
- *The Pain of the Ogaden Somali People, in Counterpunch 22-24 maart 2013;*
- *Besieged, Abused, Ignored: Ethiopian Annihilation Of The Ogaden People, in Global Research, 12 februari 2013.*

Plaut, Martin, *Silence and pain: Ethiopia's human rights record in the Ogaden, 31 januari 2014.*

Qorahay Media Journalist Group (QMJG), *The Risk of Press Freedom in Ogaden. Report 2015.*

Rift Valley Institute, *Talking Peace in the Ogaden. The search for an end to conflict in the Somali Regional State in Ethiopia, 2014.*

Save the Children:

- *National Situation Analysis on Street Children in Ethiopia, juni 2012;*
- *Child protection in the Somali region of Ethiopia, april 2011.*

Schweizerische Flüchtlingshilfe, *Athiopien, Update: Aktuelle Entwicklungen bis June 2014, 17 juni 2014.*

UNHCR:

- *Global Appeal 2015 – Somalia;*
- *Global Appeal 2015 – Ethiopia;*
- *Global Report 2013 – Somalia;*
- *Global Report 2013 – Ethiopia;*
- *Dadaab Refugee Camps, Kenya, Bi-Weekly Updates.*

UNICEF, *Investing in boys and girls in Ethiopia: past, present and future, 2012.*

United Nations Security Council (UNSC): *Letter dated 10 October 2014 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and*

1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea addressed to the president of the Security Council, S/2014/727, 13 oktober 2014.

United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *Annual Report 2014 – Ethiopia*.

Unrepresented Nations & Peoples Organization (UNPO):

- *Ogaden Report*, november 2014;
- *Submission to the UN Office of the High Commissioner for Human Rights Universal Periodic Review: Ethiopia – April-May 2014 (19th session)*.

U.S. Department of State:

- *Country Report on Human Rights Practices for 2014 – Ethiopia*;
- *Country Report on Human Rights Practices for 2014 – Kenya*;
- *Trafficking in Persons Report 2014 – Ethiopia*;
- *Country Report on Terrorism 2014 - Ethiopia*;
- *Country Report on Human Rights Practices for 2013 – Ethiopia*;
- *International Religious Freedom Report 2013 – Ethiopia*.

Yakume, Aysheshum, Ethiopia – Humanitarian in Crisis in the Somali region (Ogaden). Local staff: Treat us like Human Beings "Difficulties with local staff to be employed by government agencies, UN and NGO's in the Somali region (Ogaden)".

Yusuf, Ibrahim, Can the Young Despots in Somali Regional State Reconcile With the Diaspora Communities?, 18 augustus 2009.

28TOOMANY, *Country Profile: FGM in Ethiopia*, oktober 2013.

Persberichten:

AFP
BBC News
CNNiReports
Human Rights House Network
Human Rights Watch
ICRC
The Guardian
The Independent
Inter Press Service
Integrated Regional Information Network
Jane's Information Group
NRC
Ogaden Online
Open Doors
Parool
Reformatorsch Dagblad
Reporters Without Borders
Reuters
Sudan Tribune
Trouw

UNICEF
Unrepresented Nations & Peoples Organization
UN News Centre
Voa News
Voice of America
Volkskrant

Websites:

<http://www.acerwc.org>
<http://www.amnesty.org>
<http://www.chathamhouse.org>
<http://www.counterpunch.org>
<http://www.cpj.org>
<http://www.deathpenaltyworldwide.org/Ethiopia>
<http://www.eqldam-fgm.net>
<http://www.eiu.com>
<http://www.ethiopianreview.com>
<http://www.ethnologue.com>
<http://www.fco.gov.uk>
<http://www.genocidewatch.org/Ethiopia>
<http://www.humanrightshouse.org>
<http://www.icc-cpi.int>
<http://www.icrc.org>
<http://www.internal-displacement.org>
<http://www.iom.int>
<http://www.iomethiopia.org>
<http://www.ipsnews.net>
<http://www.islamweb.net>
<http://www.landinfo.no>
<http://www.mareeg.com>
<http://www.mcgillreport.org>
<http://www.mfa.gov.et>
<http://www.msf.org>
<http://www.minbuza.nl/producten-en-diensten/verdragen/mensenrechtenverdragen>
<http://www.news24.co.ke>
<http://www.OgadenToday.com>
<http://www.ogaden.com>
<http://www.ohrc.org>
<http://www.pharos.nl>
<http://www.qorahay.com>
<http://www.refdag.nl>
<http://www.retrak.org>
<http://en.rsf.org>
<http://www.savethechildren.uk.org>
<http://www.somalilaninformer.com>

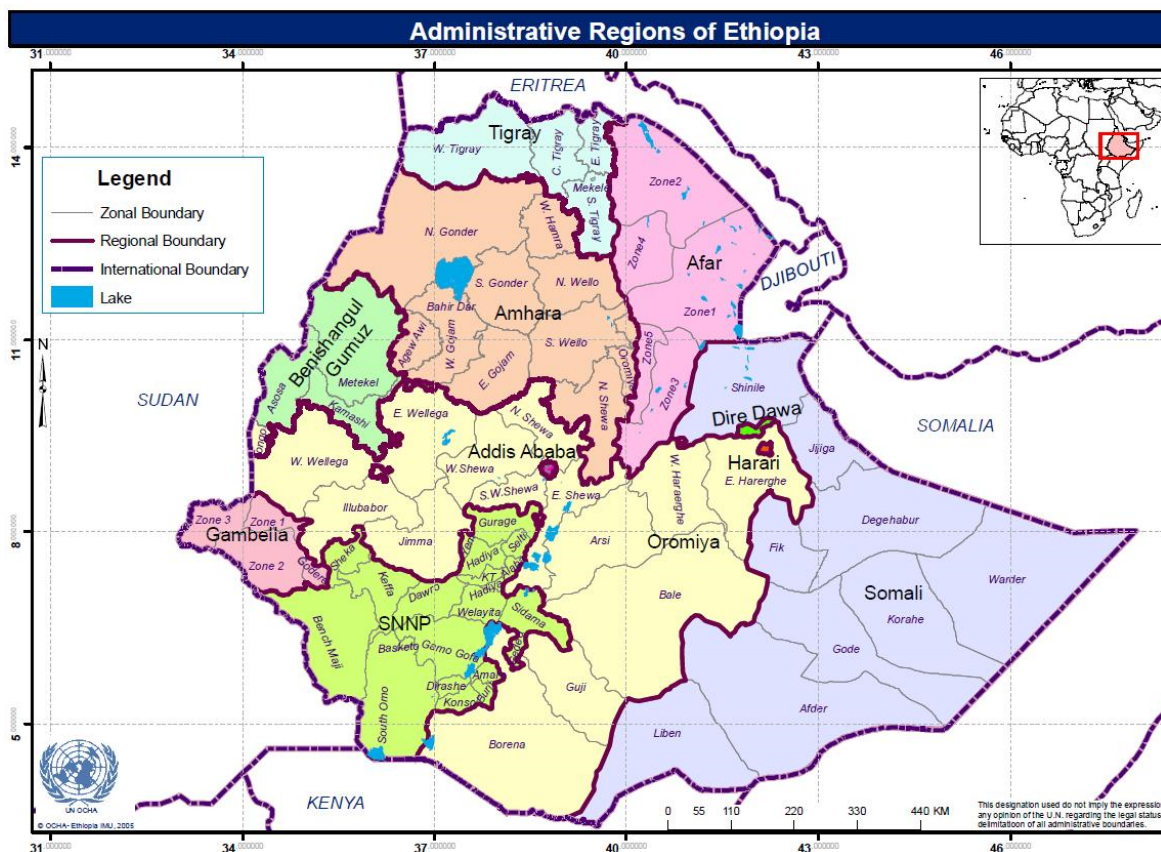
<http://www.standardmedia.com>
<http://www.tesfanews.ne>
<http://www.theguardian.com>
<http://www.the-monitor.org>
<http://www.unhcr.org>
<http://www.unicef.org>
<http://www.unpo.org>
<http://www.voanews.com>
<http://www.worldcoalition.org/Ethiopia>

Bijlagen

I. Afkortingenlijst

AI	Amnesty International
AMISOM	African Union Mission in Somalia
ARRA	Administration for Refugees/Returnees Affairs
AU	African Union
CIA	Central Intelligence Agency
CPJ	Committee to Protect Journalists
CSO	Charity and Society Organizations
EHRC	Ethiopian Human Rights Commission
EPRDF	Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front
ESDL	Ethiopian Somali Democratic League
ETC	Ethiopian Telecommunication Corporation
EWLA	Ethiopian Women Lawyers Association
FGM	Female Genital Mutilation
GW	Genocide Watch
HRW	Human Rights Watch
HTP	Harmful Traditional Practices
ICRC	International Committee of the Red Cross
IDMC	International Displacement Monitoring Centre
IOM	International Organization of Migration
IPS	Inter Press Service
IRIN	Integrated Regional Information Network
MSF	Médécins Sans Frontières
OHRC	Ogaden Human Rights Committee
OLF	Oromo Liberation Front
ONLF	Ogaden National Liberation Front
QMJG	Qorahay Media Journalist Group
SPDP	Somali People's Democratic Party
SPF	Special Police Forces
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNSC	United Nations Security Council
USCIRF	United States Commission on Religious Freedom
VN	Verenigde Naties
WFP	World Food Programme
WHO	World Health Organization

II. Kaart Ethiopië

III. Kaart Somali-regio

